

Mendelova univerzita v Brně

Lesnická a dřevařská fakulta

Ústav ochrany lesů a myslivosti

Zhodnocení využitelnosti specifických vlastností jezevčků

v současné myslivecké praxi

Bakalářská práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: ***Zhodnocení využitelnosti specifických vlastností jezevčků v současné myslivecké praxi*** zpracovala sama a uvedla jsem všechny použité prameny. Souhlasím, aby moje bakalářská práce byla zveřejněna v souladu s § 47b Zákona 111/1998 Sb., o vysokých školách, a uložena v knihovně Mendelovy univerzity v Brně, zpřístupněna ke studijním účelům ve shodě s Vyhláškou rektora MENDELU o archivaci elektronické podoby závěrečných prací.

Autor kvalifikační práce se dále zavazuje, že před sepsáním licenční smlouvy o využití autorských práv díla s jinou osobou (subjektem) si vyžádá písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuje se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla dle řádné kalkulace.

V Brně dne:

Soňa Dufková

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala svému vedoucímu práce doc. Ing. Jiřímu Kamlerovi, Ph.D., za vedení mé práce, možnost odborných konzultací, objektivní kritiku a odbornou pomoc. Dále bych ráda poděkovala OMS ve Žďáru nad Sázavou za umožnění náhledu do soudcovských tabulek a poskytnutí potřebných dat, všem, kteří mi pomohli s vyplněním dotazníků, a v neposlední řadě i mým přátelům za psychickou a rodině za finanční podporu při studiu.

Zhodnocení využitelnosti specifických vlastností jezevčků v současné myslivecké praxi

Assessing the usability of specific properties dachshund in currently hunting practices

Soňa Dufková

Abstrakt

Moje bakalářská práce se zaměřuje na plemeno jezevčík, zejména jezevčík standard drsnorstý, a jeho využitelnost v moderní myslivecké praxi. Tato práce hodnotí změny ve využití loveckých psů v myslivecké praxi v posledních desetiletích. Popisuje historii plemene, vzhled, jeho chov v České republice a lovecké vlastnosti. Během vypracování bakalářské práce bylo zjištěno lovecké využití jezevčků v současné myslivecké praxi na základě výsledků zkoušek a jejich oblíbenost u myslivců. Výsledky zkoušek byly dále porovnány s ostatními plemeny norníků. Nakonec se práce zabývala analýzou aktuální situace v nemocech kloubů a páteře u jezevčků v ČR. Závěrem bakalářské práce byly všechny výsledky práce zhodnoceny a podle zjištěných výsledků bylo navrženo lovecké využití jezevčků.

Klíčová slova: jezevčík, myslivecká praxe, lovecký pes, lovecké vlastnosti, norník, nemoci kloubů a páteře, lovecké využití

Abstract

My thesis focuses on the dachshund breed, especially Standard Wire-haired dachshund and its applicability in modern hunting practices. This paper evaluates the changes in the use of hunting dogs in the hunting practice in recent decades. It describes the history of the breed, description, its breeding in the Czech Republic and hunting properties. During the elaboration of this thesis it was found how much is dachshund used in the

current practice on the basis of test results and their popularity at hunters. Test results were further compared with other terrier breeds. Finally, the thesis was concerned with the analysis of the current situation in the diseases of joints and spine of dachshunds in the country. Finally all the results were analysed and based on them it was suggested how to use dachshunds for hunting practice.

Key words: dachshund, hunting practice, hunting dog, hunting properties, earth dog, diseases of joints and spine, hunting use

OBSAH

1 ÚVOD.....	8
2 CÍL	9
3 LITERÁRNÍ PŘEHLED	10
3.1 Historie	10
3.1.1 Historie plemene a jeho chov	10
3.1.2 Historie a vznik plemen loveckých psů	11
3.1.3 Historie klubu chovatelů.....	12
3.2 Současnost.....	13
3.2.1 Typ chovu	14
3.2.2 Klub chovatelů.....	15
3.2.3 Standard.....	16
3.2.4 Chovné podmínky	16
3.3 Nemoci	18
3.3.1 Nemoci páteře.....	18
3.3.2 Dědičná lomivost kostí OI.....	19
3.4 Výcvik.....	20
3.4.1 Příprava na zkoušky vloh	20
3.4.2 Příprava na zkoušky v bezkontaktním norování	22
3.4.3 Příprava na barvářské zkoušky	23
3.4.4 Úspěšnost drsnosrstých standardních jezevčků na zkouškách z výkonu	24
3.5 Využití jezevčků v současnosti a v minulosti	26

3.5.1 Využití loveckých psů dle zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb.	30
4 METODIKA	33
4.1 Zhodnocení využití loveckých psů plemen norníků v posledních desetiletích na základě výsledků zkoušek	33
4.2 Oblíbenost a lovecké využití jezevčích v konkurenci ostatních plemen	35
4.3 Počty lovecky upotřebitelných psů v rámci Myslivecké statistiky	37
5 VÝSLEDKY	38
5.1. Zhodnocení využití loveckých psů plemen norníků v posledních desetiletích na základě výsledků zkoušek	38
5.1.1 Zkoušky z norování	38
5.1.2 Zkoušky vloh	41
5. 2 Oblíbenost a lovecké využití jezevčích, v konkurenci ostatních plemen	44
5.2.1 Dotazník oblíbenosti plemen loveckých psů	44
5.2.2 Dotazník oblíbenosti jezevčích u myslivců	46
5.2.3 Analýza aktuální situace v nemocech kloubů a páteře	49
5.3 Počty lovecky upotřebitelných psů v rámci Myslivecké statistiky	50
6 DISKUZE	53
6.1 Manuál, jak si správně vybrat loveckého psa.....	56
7 ZÁVĚR	59
8 SUMMARY	60
9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
10 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	64
11 PŘÍLOHY	66

1 ÚVOD

Jednoho teplého červencového dne si můj děda přivezl domů malou, chlupatou, hnědou a roztomilou kuličku. Stálo to na vratkých nožičkách a hledělo na nás tmavě hnědýma očičkama. Byla to fenka jezevčíka. Kdo by tenkrát tušil, že právě díky této malinké fence začne celá moje životní etapa – láska k jezevčíkům.

Nikoho by nenapadlo, že do 5 let od této chvíle předvedu tři psy na zkouškách a výstavách, stanu se rozhodčím a budu mít vlastní chovatelskou stanici. Za toto vše vděčím právě jedné jezevčici. Jak je to možné a čím si mě jezevčí srdíčko získalo? To vše se pokusím popsat ve své práci.

Pro spoustu lidí je jezevčík jen malý, zákeřný či neurotický pes. Je sice malý svým vzrůstem, ale přesto se jej hodně lidí bojí více než velkých plemen. Takovýto je možná jen jeden jezevčík z mnoha. Proč je tomu tak? Říká se, že pes je obrazem svého pána, tedy podle mne, jak se já chovám k jezevčíkovi, tak se bude jezevčík chovat ke mně. Je to malý pes, ovšem malý pouze vzrůstem, ale obrovský svým srdcem a svou oddanou láskou ke svému pánovi, kterou mu velice často dokazuje. Je schopen pro radost svého pána udělat cokoli. Že je to pes paličatý? Spíše lze říci pes s vlastním názorem. Přece jen je to plemeno vyšlechtěné pro práci pod zemí, kde se musí vždy spoléhat jen na vlastní rozum, a teď když je na povrchu, má poslouchat rozum někoho jiného? Zvláštní, a právě proto nám občas dává najevo, že i on má vlastní hlavu a chce řešit problémy po svém. Svým malým vzrůstem často klame, a tak by si leckdo myslel, že takovýto malý pes nedokáže vytrvale následovat teplou či pobarvenou stopu, plavat nebo aportovat kachnu z rákosí.

Že je to vše jinak a obecné názory mezi lidmi nemusí vždy platit, o tom se vás pokusím ve své práci přesvědčit.

2 CÍL

Mezi cíle mé bakalářské práce patří:

1. Zhodnocení změn ve využití loveckých psů v myslivecké praxi v posledních desetiletích
2. Historie jezevčků, popis, standard, charakteristické vlastnosti, chov v ČR v současnosti
3. Analýza loveckého využití jezevčků v současné myslivecké praxi a jejich oblíbenosti u myslivců
4. Porovnání výsledků zkoušek jezevčků ve srovnání s ostatními loveckými plemeny
5. Analýza aktuální situace v nemocech kloubů a páteře u jezevčků v ČR
6. Zhodnocení výsledků a návrhy pro využívání jezevčků v ČR

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Historie

3.1.1 Historie plemene a jeho chov

Předkové jezevčíka se objevují na výjevech a obrazech v dávné době. Jsou charakterizováni jako nízkonozí psi, kteří se používají pro loveckou práci pod zemí. První zmínky pocházejí z 5.–9. století našeho letopočtu. Ve 14. století již známe vyobrazení dvou osob kopajících lišku nalezenou norníkem. Název jezevčík se poprvé objevuje v německé literatuře v roce 1582. (Fairaislová, 2003)

Dlouhá historie jezevčíků zasahuje už do starého Egypta, kde se dochovaly první zprávy o krátkonohých psech z doby 4000 let př. n. l. Pravděpodobně se jezevčíci vyvinuli z honičů. Zřejmě nejstarší je jezevčík hladkosrstý, i když dlouhosrstý typ je popisován už ve středověku. Dlouhosrstá varieta se pravděpodobně vyvinula z krátkosrsté, přičemž nemůžeme vyloučit podíl křepeláka nebo jiného španěla na vzniku této variety. Na vzniku drsnosrstého typu se pak pravděpodobně podíleli někteří teriéři, popř. knírači. Jezevčík bylo patrně první plemeno, kde se kvůli pracovnímu využití žádala miniaturizace. První zmínky o králíčním jezevčíkovi nacházíme ve 2. polovině 16. století. (Švec a kol., 1988)

První zmínky o jezevčících nalezneme již v 16. století v Německu. Jezevčík je zde popisován jako nízkonohý, velice lstivý, udatný a houževnatý pes, který je krátkonohý s protáhlým tělem, svislýma ušima a silným prutem. (Bejček a kol., 2009)

Jezevčíci vznikali dlouhodobou plemenitbou. Exteriérem jsou přizpůsobeni pro práci v norách. Kratší běhy jim zaručují pomalejší pohyb na povrchu, což je velmi vhodné při nadhánění zvěře, která před jezevčíkem postupuje pomalu, popř. se zastavuje a ohlíží, což umožňuje lovcovi její obeznání, případně ulovení. Charakteristická je pro jezevčíka moudrá povaha, vynalézavost a inteligence. (Drmota, 2011)

„Jde o psa svévolného, paličatého, umíněného a často i špatně slyšícího. Ale také nebojácného, srdnatého, vytrvalého do naprostého vyčerpání, milujícího les a lov a až neuvěřitelně rozpálená kamna... a také svého pána.“ (Novotný, 2007)

3.1.2 Historie a vznik plemen loveckých psů

Plemena loveckých psů vznikla na základě požadavků, které plynuly ze způsobů lovu od dávnověku, starověku, středověku až k dnešku. Ve středověku byl vznik loveckých plemen zejména ovlivněn zálibou šlechty – lovem. Před vynálezem střelných zbraní byla nejvíce využívána plemena honičů. Honiči při parforsních honech pracovali ve smečkách, které výborně držely teplou stopu a projevovaly se vysokou hlasitostí. Lov probíhal tak, že obeznaný jelen byl postupně vtlačěn do štvanice, na jeho čerstvou stopu byla nasazena smečka honičů a za ní vyrazili jezdci na koních. K lovu na viděnou byli v asijských zemích využíváni chrti, kteří zvěř následovali němě. V Anglii byli nejvíce využíváni teriéři pro hon na lišku. Teriér vyhnal lišku z nory, smečka ji následovala, uštvala a později zadávala. Slídiči a ohaři vznikli díky lovu cvičenými dravci. Slídiči pracovali před jezdcem na koni, a pokud vypíchlí pernatou či srstnatou zvěř, jezdec vypustil dravce, který zvěř ulovil. Podobné to bylo u ohařů, lov probíhal pěšky. Ohař vystavil zvěř, lovec zvěř vypíchl a vypustil dravce. Z původních honičů pravděpodobně mutací a chovatelským výběrem zaměřeným na norování vznikl v Německu jezevčík. (Vochozka, 2000)

Plemena loveckých psů vznikala podle toho, k jakému účelu je člověk určil, a to záměrným výběrem a křížením jedinců. (Bejček a kol., 2009) Lovečtí psi vznikli dlouhodobým šlechtěním a přizpůsobováním požadovaným vlastnostem. (Drmot, 2011) Vznikli psi lovící zrakem. Jejich posláním bylo honit zvěř v bezlesné krajině a k tomu využívat svoji rychlost (chrti). Další skupinou, která vznikla, byli honiči. Ti měli vytrvale sledovat stopu zvěře a uštvat ji, případně na ni štěkotem upozornit lovce. Později, kdy došlo k vývoji zbraní, bylo zapotřebí psů, kteří střelenou zvěř aportovali. Tak vznikla plemena ohařů. Již před mnoha staletími vznikla plemena teriérů, což jsou psi s krátkými běhy a povahou bojovníků. (Bejček a kol., 2009)

Lovecký pes je v dnešní době nepostradatelným pomocníkem nejen při lovu. Při šoulačce nebo obyčejné procházce upozorní myslivce na zalehlou či padlou zvěř, zejména nepostradatelný je při dosledech spárkaté zvěře, při společných lovech. (Bejček a kol., 2009)

Názvy jednotlivých plemen loveckých psů vznikly podle jejich původního využití (upotřebitelnosti). (Baranyiova at all., 2007)

Mezinárodní kynologická federace FCI rozdělila plemena psů do 10 skupin. Myslivecká kynologie pak dělí plemena loveckých psů na 6 skupin: Ohaři (FCI VII.), slídiči (FCI VIII.), honiči (FCI VI.), barváři (FCI VI.), normíci (FCI III. teriéři a IV. jezevčíci) a případně přinašeči – retrívři (FCI VIII.) Zákon o myslivosti vymezuje loveckou upotřebitelnost jako: *„prokázání způsobilosti loveckých psů vykonávat činnosti, které je kvalifikují jako lovecky upotřebitelné pro výkon práva myslivosti. Těmito činnostmi se rozumí vyhledávání, dohledávání a přinesení usmrčené, postřelené nebo jiným způsobem zraněné spárkaté zvěře, nebo vyhledávání a dosledování usmrčené, postřelené nebo jiným způsobem zraněné spárkaté zvěře, nebo prokázání vloh pro práci pod zemí.“* (Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb.) Lovecká upotřebitelnost je zkoušena na zkouškách lovecké upotřebitelnosti, které pořádá Českomoravská myslivecká jednota (ČMMJ), podle zkušebních řádů ČMMJ nebo mezinárodních FCI řádů. Na zkouškách lovecké upotřebitelnosti mohou psi získat Potvrzení o složení zkoušky psa z výkonu. (Bejček a kol., 2009)

3.1.3 Historie klubu chovatelů

První díl plemenné knihy hladkosrstých a dlouhosrstých jezevčíků byl vydán v Německu v roce 1840. O 50 let později byl do plemenné knihy zahrnut i drsnosrstý ráz a v roce 1902 byli zapsáni i jezevčíci trpasličí. V roce 1879 byl vypracován standard tohoto plemene. První chovatelský klub ovšem nevznikl v Německu, jak by se dalo předpokládat, ale ve Velké Británii, a to roku 1881, patrně proto, že nejznámější chovatelkou byla královna Viktorie. Poté, roku 1888, byl založen německý Tackelclub. Další kluby chovatelů postupně vznikaly v Rakousku, Švédsku, Švýcarsku, Nizozemí a v dalších zemích. V roce 1937 byl v České republice založen Klub pěstitelů jezevčíků. (Bejček a kol., 2009)

První český klub zvaný „Klub pěstitelů jezevčků“ vznikl v roce 1937. Byl založen panem Jaroslavem Rydlem z Prahy. Stanovy klubu byly schváleny ministerstvem vnitra. V roce 1936 pak bylo do plemenné knihy zapsáno 66 jezevčků, v roce 1942 počet vzrostl na 103, v roce 1958 se narodilo 218 štěňat a v roce 1966 již 530 štěňat. Nejvyšší počet štěňat jezevčků v ČR byl zapsán v roce 1990, a to 2058 štěňat. Do roku 1993 byly chovné podmínky zpřísněny a počet štěňat se blížil již ke 2000. V 50. letech sestavil pan Antoš zkušební řád v norování pro jezevčíky, poté pak i zkušební řád pro celostátní soutěž jezevčků. V roce 1992 nastoupil do funkce hlavního poradce chovu pan Rudolf Kristl, ten kladl velký důraz na vlohy jezevčků. Jeho hlavním krédem byl jezevčík fyzicky a psychicky zdravý, aby byl chovným psem a aby se jako inteligent mezi psy za nás jezevčíkaře nestyděl. Roku 1994 Ústřední komise na ochranu zvířat proti týrání vyhlásila norování v umělých norách za protizákonné a koncem roku pak upravila zkušební řád na bezkontaktní norování. Zkoušky tak sice ukáží chuť k práci pod zemí, ale v žádném případě je na tuto práci nepřipraví. (Fairaislová, 2003)

3.2 Současnost

V současné době jsou jezevčíci specifickým a všestranně použitým plemenem a tvoří samostatnou FCI skupinu IV. Dnes jsou charakterizováni jako nízcí psi, s kompaktní stavbou těla obdélníkovitého formátu s výborným osvalením, na silných a krátkých končetinách. I přes poměr krátkých běhů a protáhlého těla se jedná o psy velmi pohyblivé s exteriérem plně přizpůsobeným jejich pracovnímu využití. Důraz na exteriér jezevčíka je kladen zejména na správné úhlení a postavení končetin a správnou mechaniku pohybu. (Bejček a kol., 2009)

Jezevčíci se rozdělují podle druhu srsti a objemu hrudníku na hladkosrsté (*fotografie viz příloha č.5*), drsnosrsté (*fotografie viz příloha č. 3*), dlouhosrsté (*fotografie viz příloha č. 4*), a standardní, trpasličí, králičí. Podle odvodu hrudníku a hmotnosti rozdělujeme jezevčíky na: Normální ráz – obvod hrudníku nad 35 cm, hmotnost max. 9,0 kg. Trpasličí – obvod hrudníku do 35 cm. Králičí – obvod hrudníku do 30 cm. (Bejček a kol., 2009)

Jezevčáci se řadí do skupiny norníků, což je skupina plemen vyšlechtěná hlavně pro práci pod zemí, tedy k norování. Jako norníci jsou tedy označováni jezevčáci a teriéři. Jednotlivé rázy jezevčáků jsou standardní, trpasličí, králíčí a dlouhosrstý, krátkosrstý, drsnosrstý. Mezi teriéry řadíme německého teriéra, australského teriéra, bostonteriéra, naše národní plemeno českého teriéra, foxteriéra, irského teriéra, velšteriéra, jagdteriéra, lakelandteriéra, borderteriéra, skotského teriéra, sealyhamteriéra, bulteriéra, kam patří miniaturní bulteriér, starfordšírský bulteriér a bostnoský teriér. V poslední době se prosazuje i patterdal-teriér (zatím ale lovecky neuznané plemeno). (Hromas a kol., 2008)

3.2.1 Typ chovu

V současné době je zapisováno ročně asi 2000 jezevčáků. V posledních letech u nás počet chovných jedinců stoupl. Systém chovu je volný a po splnění chovných podmínek (exteriér, pracovní zkouška...) si majitel chovné feny může sám vybrat chovného psa. Většina chovatelů dává přednost jedincům kvalitnějším. V současné době je registrováno 500 chovných psů ze všech rázů a 1500 chovných fen. Nejvíce štěňat se rodí na jaře, a to v období duben až květen. Nejčastěji se setkáváme s drsnosrstým standardním jezevčkem, který je oblíben a tvoří polovinu chovné základny. Zbytek se dělí mezi ostatní rázy. Nejméně zastoupeni jsou pak jezevčáci miniaturní hladkosrstí. Podobné zastoupení je i v dalších zemích, například na Slovensku a v Německu. Za posledních 10 let se chov jezevčáků zlepšil, zejména kvůli zahraničnímu krytí, výstavám a pracovním soutěžím. (Přibáňová 2/2005)

Přibáňová říká: „Český klub chovatelů jezevčáků je členem světového sdružení –Welt Union Teckel (WUT) a má tak možnost aktivně se spolupodílet na vývoji plemene po stránce pracovní i exteriérové.“ Jezevčík pochází z Německa a tam se každoročně zapisuje 8000 štěňat. (Přibáňová, 2/2005)

V České republice se v současné době chová standardní ráz jezevčíka zcela odděleně, zatímco křížení trpasličích a králíčích jezevčáků mezi sebou je povoleno. Do jednotlivých rázů jsou jedinci zařazeni na základě měření obvodu hrudníku v 15 měsících věku. Křížení typů osrstění je zakázáno. (Bejček a kol., 2009)

3.2.2 Klub chovatelů

Chov v České republice je buď řízený, pomocí poradců chovů, nebo evidovaný, kdy každý rok jednotlivé kluby chovatelů vydají seznam chovných psů, kde si majitel vybere psa na krytí. Výběr ale musí splňovat určité podmínky v rámci kritérií daných chovatelským klubem. Po výběru psa, ať už přes poradce chovu nebo přes seznam chovných psů, musejí majitelé psa i feny uzavřít dohodu o náhradách za krytí. (Bejček a kol., 2009)

Po splnění chovných podmínek se stávají pes i fena chovnými jedinci. Štěňata po takovýchto rodičích se přihlašují k zápisu do plemenné knihy podle stanovených kritérií. Každý chovatel musí mít schválený název chovatelské stanice. Název schvaluje Českomoravská kynologická unie. První vrh vždy začíná písmenem A. Českomoravská kynologická jednota přidělí na základě přihlášky k zápisu vrhu štěňatům číslo zápisu, které je současně číslem tetovacím. Tetování veterinář potvrdí na přihlášce a chovatel pošle zpět plemenné knize, která vystaví štěňatům průkazy původu. (Bejček a kol., 2009)

Chov v České republice probíhá pod záštitou Klubu chovatelů jezevčíků (KCHJ), kde je každý majitel chovného jedince zapsán. V současné době (12/2013) je hlavním poradcem chovu a zároveň předsedou chovatelské rady a poradcem pro dlouhosrsté standardní jezevčíky paní Hana Spalová. Zástupcem předsedy chovatelské rady a poradcem pro drsnosrsté standardní jezevčíky je paní Ing. Michaela Přibáňová. Další poradci chovu pak jsou pro jezevčíky hladkosrsté standardní paní Bc. Markéta Chodilová, pro dlouhosrsté trpasličí/králíčí paní Mgr. Lenka Svobodová, pro hladkosrsté trpasličí/králíčí paní Bc. Markéta Chodilová a pro drsnosrsté trpasličí/králíčí paní Jitka Košanová. Předsedou KCHJ je pan Ing. Radomír Svoboda, místopředsedou pan MVDr. Jaroslav Švec, jednatelkou paní Iva Zykánová, a výcvikářkou paní Monika Illová. (KCHJ, 2014)

3.2.3 Standard

Standard FCI popisuje konkrétní požadavky a podmínky na správný typ dle každého rázu jezevčíka.

Zemí původu plemene je Německo. Jezevčík je používán zejména jako lovecký pes pro práci pod zemí i na povrchu. Je řazen do FCI skupiny IV. Jezevčíci, s pracovní zkouškou. (Standard FCI)

Vzhled je popisován jako – nízká, krátkonohá, protáhlá a kompaktní stavba těla se silným osvalením a pozorným výrazem obličeje. I přes svoje krátké končetiny a dlouhé tělo je to pes velice hbitý. Odstup hrudníku od země odpovídá asi 1/3 výšky v kohoutku. (Standard FCI)

Povaha je velice přátelská, nebývá bázlivá ani agresivní, má vyrovnaný temperament. Je to vytrvalý a náruživý lovec s jemným nosem. (Standard FCI)

Tělo – přesněji popsáno v Příloze č. 1 Standard plemene.

Pohyb: Plynulý s kmihem. Hrudní končetiny jsou nízko u země a dosahují daleko dopředu. Hřbetní linie je s pružícím přenosem. Prut je nesen v prodloužené hřbetní linii. (Standard FCI)

Osrstění dělíme na krátkosrsté, drsnosrsté, dlouhosrsté. (Standard FCI)

Starší literatura dělí jezevčíky podle srsti také to tří typů, ale takto: hladkosrstí (tj. krátkosrstí), ostnosrstí (tj. drsnosrstí) a dlouhosrstí. Podle velikosti pak na větší typy a na jezevčíky trpasličí a králičí. (Mikula, 1955)

Standard dále popisuje jednotlivé rázy plemene (standardní, trpasličí, králičí), vady a hrubé vady. Úplné znění standardu je obsaženo v Příloze č. 1 této práce.

3.2.4 Chovné podmínky

U plemen loveckých psů jsou hlavními podmínkami zařazení psa/feny do chovu exteriér psa a výkon, resp. zkouška z výkonu – lovecké upotřebitelnosti. (Bejček a kol., 2009)

Podmínky exteriéru jsou podrobněji popsány níže, dle KCHJ. Lovecká upotřebitelnost je testována zkouškami. Podle vyhlášky ministerstva zemědělství jsou konáním zkoušek pověřeny ČMMJ, okresní myslivecké spolky (OMS), a kluby ve spolupráci s OMS. Pro zkoušky platí zkušební řády ČMMJ. Zkoušky z výkonu se skládají před komisí, tedy vrchním rozhodčím a dvěma rozhodčími ve skupině. Jednotlivé dovednosti jsou na zkouškách vykonány a hodnoceny samostatně. Celkové ohodnocení zkoušky z výkonu je obstál/neobstál. O složení zkoušky psa z výkonu vydává pořadatel majiteli potvrzení. (Hromas a kol., 2008)

Podle Klubu chovatelů jezevčíků jsou chovné podmínky ustanoveny takto:

„Normální rázy psi i feny: Výstavní ocenění: Výborná nebo velmi dobrá na výstavě v ČR se zadáváním čekatelství CAC nebo na oblastní výstavě ve věku minimálně 12 měsíců zapsaná v průkazu původu.

Pracovní kritéria (zkoušky): Povrchová zkouška uvedená ve Zkušebním řádu jezevčíků a teriérů, případně honičů ČMMJ, na které se zkouší disciplína „hlasitost na stopě“ + norování (ZN nebo kontaktní norování v zahraničí). Hlasitost na stopě: nejméně známka „3“ Bezkontaktní norování – zkouška nováčků: Ochota k práci: minimální známka „3“ Hlasitost: minimální známka „2“ Při kontaktních zkouškách v zahraničí jakákoliv cena. Zuby: Úplný chrup.

Poznámka: Hmotnost: Psi do 9,50 kg, feny do 9,00 kg.

Úspěšné absolvování výběru do chovu pořádaného KCHJ ČR ve věku minimálně 12 měsíců.

Trpasličí a králíčí ráz psi i feny: Výstavní ocenění: Výborná nebo velmi dobrá na výstavě v ČR se zadáváním čekatelství CAC nebo na oblastní výstavě ve věku minimálně 15 měsíců zapsaná v průkazu původu.

Pracovní kritéria (zkoušky): Jakákoli úspěšně absolvovaná zkouška uvedená ve zkušebním řádu ČMMJ, popřípadě kontaktní norování v zahraničí.

Zuby: Mohou chybět nejvýše dva zuby pouze z kategorie P1, M3.

Poznámka: Obvod hrudníku ve věku minimálně 15 měsíců: králíci do 30 cm, trpaslíci do 35 cm. Úspěšné absolvování výběru do chovu pořádaného KCHJ ČR ve věku minimálně 15 měsíců.“

3.3 Nemoci

Jednou z obtíží, která zhoršuje kvalitu psiho života, jsou nemoci a bolesti kloubů a páteře. Nejčastějším onemocněním pohybového aparátu je artróza. Nemoc se vyskytuje u starších psů, ale výjimkou není ani u psů mladšího věku. Často je důsledkem genetických dispozic, špatné výživy nebo nadměrné zátěže pohybového aparátu. (Picka, 2008). Mezi další časté onemocnění patří nemoci páteře a dědičná lomivost kostí.

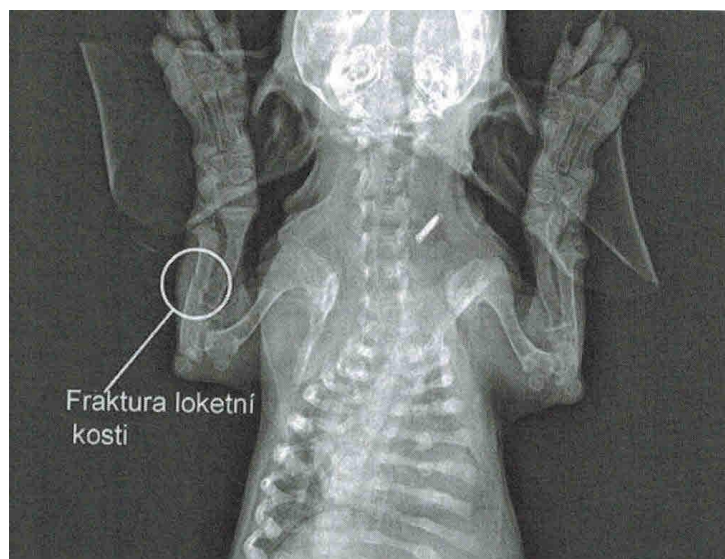
3.3.1 Nemoci páteře

Mezi nejčastěji vyskytované nemoci u jezevčků patří zejména onemocnění páteře, což je velmi závažné onemocnění, které může vést i k ochrnutí. Onemocnění se vyskytuje u všech variet jezevčků, a proto byla vypracována analýza genetické variability jezevčků a možná vazba na onemocnění páteře. Primárním cílem této studie bylo analyzovat genetické variace mezi 6 varietami jezevčků v České republice s využitím 10 mikrosatelitů ze StockMars, otcovství PCR (polymerázová řetězová reakce). Celkem byly odebrány vzorky od 632 jezevčků – 99 standardních hladkosrstých, 72 standardních dlouhosrstých, 272 standardních drsnosrstých, 42 trpasličích hladkosrstých, 73 trpasličích dlouhosrstých a 74 trpasličích drsnosrstých. Následná analýza struktury populace ukázala, že standardní typy jsou postiženi více než miniaturní. Dále byla také zkoumána příbuznost, ověřením testem rodičovství. Bylo provedeno ověření rodičovství u 234 jedinců a v 1,28 % případů rodiče nesouhlasili. Největší koeficient inbreedingu (příbuznosti) byl pozorován u jezevčků standardních dlouhosrstých. Překvapivě nízký koeficient inbreedingu byl pozorován u jezevčků trpasličích hladkosrstých, jejichž populace byla založena na několika málo jedincích z Polska a Maďarska. (Přibáňová a kol., 2009)

Z této studie tedy vyplývá, že onemocnění páteře je částečně geneticky podmíněno, a jde zejména o to, že se kříží příbuzní jedinci. (Příbáňová a kol., 2009)

3.3.2 Dědičná lomivost kostí OI

Dalším významným onemocněním je dědičná lomivost kostí – Gasknochenkrankheit – Brittle Bone Disease – Osteogenesis Imperfecta (OI). Jedná se o dědičnou chorobu, která se projevuje ihned po narození štěněte, a to extrémní křehkostí kostí a zubů. Takové štěně, pokud samo neuhyne, musí být utraceno. RTG snímek onemocnění zobrazen na Obr. 1. Nedávno vědci zjistili příčnou mutaci choroby a chovatelé začali své psy geneticky testovat. Tím se zjistilo, že mutovaný gen přenáší 22 % jedinců. Podle zjištění vědců se jedná o gen SERPINH1, který je potřebný pro správné formování kolagenu. Toto onemocnění může být dále doprovázeno komplikacemi, jako jsou namodralé bělmo, ztráta srsti, trpasličí vzrůst apod. Mutace je stejně jako většina chorob recesivní, což znamená, že jedinec musí mít obě kopie genu/alely mutované, aby se u něj mohla choroba projevit. Heterozigoti neboli nositelé s jednou alelou mutovanou a druhou zdravou jsou navenek zdraví, ale mohou se jim narodit postižená štěňata, pokud došlo ke spojení se stejně geneticky založeným protějškem. Postižení mohou být psi i feny. Pokud se narodí štěně s OI, znamená to, že oba jeho rodiče jsou 100% nositeli choroby. V roce 2009 byl popsán genetický test OI a od té doby je možno přesně zjišťovat zdravé nositele mutace, což znamená, že pokud nedojde ke spojení dvou nositelů, narodí se jen klinicky zdravá štěňata. Pokud jsou oba rodiče zdraví jedinci, pak i jejich štěňata jsou zdravá. Podle genetických testů provedených v Německu je nejvyšší procento nositelů u drsnosrstých králíčích jezevčků, nejvíce čistých (OIF) je drsnosrstých standardních jezevčků a nejvíce přenašečů (OIC) je drsnosrstých trpasličích jezevčků (údaje platné z vyšetření v Německu od července 2010 do ledna 2011, otestováno bylo 306 jezevčků všech rázů). (Příbáňová, 2011)

Obr. 1 RTG snímek dědičné lomivosti kostí (Přibáňová, 2011)

3.4 Výcvik

Aby bylo možné lovecké psy používat pro výkon práva myslivosti, je nezbytné, aby složili zkoušku, popř. zkoušky, z výkonu, tedy přesněji řečeno zkoušku/zkoušky lovecké upotřebitelnosti. Každý pes si geneticky, po svých rodičích, prarodičích, praprarodičích atd., nese určité genetické vlastnosti. Mezi ně patří i ty lovecké. Na nás, majitelích těchto psů, je, abychom tyto vlastnosti v psovi probudili, čemuž předchází výcvik. Výcvik je specifický pro každý druh zkoušek. Jezevčík je nejvíce používaný pro práci pod zemí, proto se práce níže věnuje výcviku na zkoušky z norování. V současné době je ale také plně používaný pro práci na povrchu, čemuž předcházejí zkoušky vloh a následné zkoušky barvářské. Proto se práce věnuje i přípravě na tyto zkoušky.

3.4.1 Příprava na zkoušky vloh

V období přípravy na zkoušky (vloh, norování, barvářské, honičů) musíme navázat na základy, které jsme položili v době, kdy byl náš jezevčík štěnětem. Je nutné, aby jezevčík nejprve absolvoval základní výcvik poslušnosti, pak v něm teprve můžeme začít rozvíjet lovecké vlastnosti. V této přípravě jde vždy o jednotlivé kroky, které se

věnují určitému souboru loveckých vlastností. V průběhu zimy upevníme poslušnost a ovladatelnost a s příchodem jara se začneme intenzivně věnovat přípravě na zkoušky vloh a z norování. Během zimy jsme psa nechali seznámit se stopami lišek. Se seznámením na zaječích stopách začneme po sejítí sněhu. Než začneme jezevčíka cvičit na daný typ zkoušek, je potřeba se seznámit se zkušební řádem pro jednotlivé zkoušky. Pro jezevčíky je to Zkušební řád pro zkoušky teriérů a jezevčků, Zkušební řád pro bezkontaktní norování – zkouška nováčků a Zkušební řád pro zkoušky honičů. (Vochozka, 2000)

Přípravu na zkoušky vloh začneme nácvikem slídění. Principem je, aby jezevčík vždy pod větrem, systematicky a podle našich povelů prohledával krytinu, zároveň musí pracovat ve vzdálenosti účinného brokového dostřelu. K nácviku slídění přijdeme se psem na vodítku, odpočínutým a nabitým energií. Sundáme mu obojek a s povelu „hledej“ se rozejdeme do místa, kam ukazujeme. Místo povelu můžeme později použít pouze písknutí. Je dobré, aby pes během slídění měl možnost narazit na teplou stopu, a měl tak ze slídění radost. (Vochozka, 2000)

Zde se pak dá dále pokračovat výcvikem stopy živé zvěře a hlasitosti na teplé stopě, případně „na viděnou“. Při disciplíně slídění se dále zkouší i chování po výstřelu. Při nácviku střílíme vždy směrem od psa a po výstřelu jej přivoláme, abychom prokázali, že psa ovládáme. (Vochozka, 2000)

Další disciplínou je stopa vůdce, která se mnohdy podceňuje. Její nácvik provedeme stejně jako na zkouškách. Pomocník podrží psa na vypouštěcím vodítku, tak aby svého majitele nemohl sledovat déle než 20 kroků, a majitel se odejde po větru schovat do krytiny. Pomocník poté psa nasadí na stopu, několik kroků jde s ním, následně odepne vypouštěcí vodítko a pes najde svého majitele. (Vochozka, 2000)

Poslední důležitou disciplínou je vedení na řemeni. Zkouší se zpravidla v lese, kde rozhodčí vymeze kruh. Je nutné, aby pes šel s vůdcem na prověřeném vodítku, které má volně přehozené přes pravé rameno. Pes má jít vedle jeho levé nohy, případně za. Vůdce prochází těsně u stromů po trase, kterou vymezili rozhodčí. Pes nesmí předbíhat, ani se nechat tahat a také se nezamotávat za stromy. Každá chyba pak snižuje výslednou známku. (Vochozka, 2000)

3.4.2 Příprava na zkoušky v bezkontaktním norování

Tyto zkoušky se konají zpravidla na jaře a v létě. Nejprve zjistíme, kde se zkoušky konají a kdo má umělou noru na starost. Tento člověk zpravidla pořádá nácviky a nám tak může velice pomoci.

Vochozka popisuje nácvik v několika krocích: Nejprve jde vůdce se psem na vodítku k bedně s liškou a nechá psa hlásit, ne však brát za pletivo. Následně vůdce vejde se psem do prostoru oplocené nory, pomocník vpustí lišku do nory a vůdce se psem na vodítku bude útočit na lišku. Vůdce psa pobízí, chválí a plácá rukou do umělé nory, čímž dává psovi najevo svou spolupráci. Posléze je liška uzavřena v prvním kotli a pes vypuštěn do vsuku. Pokud pes vběhne do nory a hlásí lišku u mřížky, vůdce otevře noru za psem, chválí jej a nedovolí mu couvnout, mezitím pomocník přesune lišku do dalšího kotle. Poté majitel vytáhne mřížku a umožní psovi pokračovat za liškou k mřížce druhého kotle (liška je vždy uzavřena mezi dvěma mřížkami, aby nedošlo ke kontaktu lišky a psa). Tam pes opět doléhá a postup se opakuje ke třetímu kotli. Po chvíli doléhání u třetího kotle vůdce noru otevře, jezevčíka odebere, co nejrychleji donese ke vsuku, vypustí do nory a podporuje psa, aby co nejrychleji doběhl ke třetímu kotli. Jak se pes zdokonalí, začne vůdce pracovat podle zkušebního řádu, tedy neotevívá noru u vsuků (kromě třetího, kde je třeba psa odebrat) a na psa mluví, pouze když jej má v náručí a dává jej ke vsuku. Doba doléhání před prvním kotlem se prodlouží na 1,5 minuty, a u druhého kotle na 2 minuty. Pokud však pes bere za mřížku, čas se zkracuje, aby nedošlo k poranění psa. Pokud pes sám opustí noru, vůdce vběhne ke vsuku, jako by chtěl do nory sám, ale nechá jezevčíka předběhnout. Pokud u toho na psa nemluví, rozhodčí to nemusí považovat za pobídnutí. (Vochozka, 2000)

Je velká škoda, že kontaktní norování je v České republice zakázáno. Bezkontaktní norování sice naučí psa vlézt do nory, hlásit lišku, ale rozhodně jej nepřipraví na kontaktní norování, kde liška žádné mřížky nemá, a tak může bez problému útočit.

3.4.3 Příprava na barvářské zkoušky

Barvářské zkoušky se konají zpravidla na podzim. Zde je zapotřebí, aby pes pracoval klidně a rozvážně na studené stopě, tedy přesný opak toho, co jsme po něm chtěli v případě výcviku na zkoušky vloh. Proto po dobu několika týdnů až měsíců nedáme psu možnosti pracovat na teplé stopě, nesmí dostat příležitost ke štvání zvěře. Proběhnutí mu umožníme pouze v místech, kde víme, že není zvěř. Je nutné dbát na důsledné vodění na řemeni a přibude také následování – tedy chůze u nohy bez vodítka. Nutné je také cvičit odložení, například při čekání na posedu. Protože k nácviku i zkouškám samotným se používá vepřová krev, nesmíme před zkouškami v žádném případě použít psa na dosled, je více než jisté, že poté nebude se zájmem pracovat na umělé stopě, když už si zkusil práci na barvě při dosledu. Jelikož jsme jezevčíkovi během přípravy zakazovali sledovat teplou stopu a štvát zvěř, stal se naším pomocníkem a jistě rád vezme za vděk i práci na studené stopě nakapané hovězí krví. Hovězí krev seženeme na jatkách nebo u řezníka. Do plastové láhve nalejeme půl litru krve a do hrdla dáme větvičky, po nichž bude odkapávat krev. Poté vybereme místo, které je méně navštěvováno zvěří a houbaři. Kapeme krev a pomocí křídly značíme na stromy směr stopní dráhy, která by měla být dlouhá asi 650 kroků se dvěma změnami směru. Na konci ponecháme barvy (krve) více. Psa na barvářském řemeni dovedeme kousek před nástřel a odložíme, sami ověříme místo a vrátíme se pro psa. Rozmotáme řemen, psa doneseme na nástřel a necháme jej místo prověřit, jakmile nasaje pach barvy, s povelom „barva“ (případně jiným vhodným povelom) jej necháme následovat stopu. Šetříme povely. Pokud ze stopy sejde, necháme jej, ale sledujeme jeho chování. Pokud se sám vrátí, následuje povel „barva“ a pochvala, pokud ne, zarazíme ho, důrazně vyjádříme svoji nespokojenost a necháme jej, aby si sám stopu našel, a řekneme „ukaz, kde je stopa?“. Zde je velice nutné dbát na zabarvení a tón našeho hlasu, aby pes rozlišoval, co je správné a co ne. Na konci stopní dráhy následuje radostná pochvala a pamlsek. Následně pokračujeme se staršími a delšími stopami – až na 650 kroků a min. 12 hodin. (Vochozka, 2000)

Pozn. Kvůli BSE je v současné době v ČR dovoleno používat pouze vepřovou krev.

Po splnění zkoušek lovecké upotřebitelnosti (přesněji splnění limitních disciplín na zkouškách) se stává pes lovecky upotřebitelným, a tak již nic nebrání jeho plnému využití pro výkon práva myslivosti. Neboť pes je nezbytným pomocníkem při lovu.

3.4.4 Úspěšnost drsnosrstých standardních jezevčků na zkouškách z výkonu

Pro zjištění lovecké upotřebitelnosti byla využita data publikovaná klubem chovatelů v časopise *Jezevčík* 2/2010, 2/2011 a 2/2012. Výsledky byly zpracovány z let 2009, 2010, a 2011 a ze zkoušek vloh (ZV), zkoušek z norování (ZN) a barvářských zkoušek (BZ). Data za tři po sobě jdoucí roky byla zprůměrována a převedena do následujících tabulek. (Pozn.: U ZN se sloupec I. cena rovná hodnocení obstál.)

Tab. 1 Úspěšnost na zkouškách z výkonu

Typ zkoušky	počet psů	I.cena	II. cena	III.cena	neobstál
ZV	254	218	20	6	9
ZN	472	461			11
BZ	180	94	54	21	4

Z tabulky 1 vyplývá, že nejvíce drsnosrstých standardních jezevčků se účastní zkoušek z norování. Patrně proto, že norování je činnost, pro kterou byli jezevčíci vyšlechtěni. Naopak nejméně jezevčků st. drsnosrstých se účastní barvářských zkoušek, což můžeme přikládat jejich značné obtížnosti. Poměrně velký počet se účastní také zkoušek vloh. Patrně proto, že jsou jednou z nezbytných podmínek chovnosti drsnosrstých standardních jezevčků.

Následující tabulky ukazují nejvyšší (4) a nejnižší (0) známku z hlasitosti a z práce na pobarvené stopě. Údaje byly opět zpracovány z dat v časopise *Jezevčík* 2/2010, 2/2012 a 2/2011 a zprůměrovány za tři roky.

Tab. 2 Hodnocení hlasitosti na ZV

Hlasitost	4	0
ZV	76,82%	0,83%

Tabulka 2 zobrazuje nejvyšší a nejnižší dosaženou známku na zkouškách vloh z disciplíny hlasitost. Hlasitost je jedna z podmínek chovnosti jezevčíka a je také

nepostradatelná v myslivecké praxi. Pro splnění chovných podmínek jsou přípustné známky 4 a 3.

Známka 4 nám tedy říká, že pes čerstvou stopu zvěře našel, okamžitě následoval a po celou dobu hlásil, a to i v době, kdy zvěř nevidí (ČMMJ, 2008). Proto je výsledek necelých 77 % velice dobrý. Naopak známku 0 dostane pes, který zvěř sice pronásleduje, dokonce vidí, ale přesto nehlásí (ČMMJ, 2008). Zde tabulka uvádí výsledek necelé 1 %, což může být důsledkem dědičnosti, ale i nedbalosti majitelů, kteří s výcvikem začnou později. Známku 3–1 pak získalo 22,35 % jezevčků standard drsnosrstých.

Tab. 3 Hodnocení disciplíny práce na pobarvené stopě min. 12 hodin staré na BZ

Barva	4	0
BZ	51,19%	0,85%

Jezevčíci jsou v současné době stále více používáni pro dosledy spárkaté zvěře. Pro získání jejich upotřebitelnosti v této práci je nutné absolvovat barvářské (BZ) nebo lesní (LZ) zkoušky. Zkoušky barvářské jsou náročnější, proto se věnujeme právě jim. Na BZ se hodnotí disciplína práce na pobarvené stopě min. 12 hodin staré. O náročnosti této zkoušky vypovídá také tabulka 3, kde je zřejmé, že nejvyšší hodnocení – známku 4 získala cca polovina zúčastněných drsnosrstých standardních jezevčků. Naopak je velice potěšující, že jen necelé 1 % jezevčků v této zkoušce neobstálo, což znamená, že necelá polovina (47,96 %) v této disciplíně uspěla se známkou 3–1. Při této disciplíně se dle Zkušebního řádu pro jezevčíky a teriéry strhává za každé sejítí ze stopy známka o 1 stupeň. Tuto chybu nemusíme nutně přičítat špatnému nosu psa. Je nutné si uvědomit, že zkoušky se konají často za velice horkých nebo naopak deštivých dnů a také v období houbařské sezóny, to vše jsou velice rušivé podněty, které práci psa znehodnocují.

Přesnější přehled o zkouškách z výkonu plemen norníků je obsažen v kapitole Metodika a Výsledky.

3.5 Využití jezevčků v současnosti a v minulosti

Standard charakterizuje jezevčíka jako malého loveckého psa pro práci na povrchu i pod zemí. Mimo norování je tedy dále často používán při naháňkách a dosledech. Jeho hlavní vlastností je hlasitost na teplé stopě zvěře. Při naháňkách a dosledech má jezevčík výhodu. Černá a vysoká zvěř jej nepovažuje za hrozící nebezpečí, a proto neutíká, ale pomalu ustupuje. Můžeme se setkat i s jezevčíky s vykonanými podzimními zkouškami. Jezevčíci často a rádi sami od sebe aportují, ale jejich tělesná stavba není pro tyto úkony zcela přizpůsobena, zejména nošením těžké zvěře trpí jejich páteř. (Bejček a kol., 2009)

Dobrý lovecky upotřebitelný pes je nepostradatelný pro efektivní výkon práva myslivosti stejně jako zbraň vhodné ráže pro lov určitého druhu zvěře. Plemena loveckých psů byla šlechtěna a selektována vzhledem ke svým konkrétním loveckým vlohám, a vznikli tak specialisté jako barváři pro práci na stopě postřelené zvěře, ohaři pro práci při lovu pernaté zvěře, retrívři pro aportování drobné zvěře a takzvaní univerzální psi. (Krewer, 2004)

I jezevčík se může řadit do skupiny takzvaných univerzálních psů. To znamená, že jej lze využít jako honiče, norníka, barváře a i aportéra. Při nahánění měl pes zvěř vyhledat, poté na její stopě hlasitě vydávat, zvěř pronásledovat a natlačit ji až před zbraně lovců čekajících na kraji leče, kde by měla být zvěř ulovena. Požadavky na upotřebitelného honiče tedy jsou takové, aby byl hlavně na stopě zvěře hlasitý, zvěř pak může být spolehlivě obeznána a následně ulovena. Dále musí být správně ostrý, zejména při pronásledování zvěře černé. Musí být snášenlivý vůči ostatním psům na společném lovu, aby nedocházelo k divokým rvačkám. Proto je třeba psa od mládí seznamovat s jinými psy. Nezbytné také je, aby měl pes dobrý orientační smysl, a mohl tak najít cestu zpět k vůdci. Jezevčíci jsou i výbornými honiči. Mají robustní stavbu těla a vyhovující výšku. Přesto ale vyšší vrstva sněhu nebo mohutné ostružiní může být pro jezevčíka velice omezující. (Krewer, 2004)

Krewer se ve své knize také zmiňuje o dnes již nezbytných reflexních obojcích, používaných při společných lovech pro lepší bezpečnost. Na takovémto obojku by nemělo chybět telefonní číslo majitele a jméno psa. (Krewer, 2004)

Jezevčík patří do plemen norníků, proto je pro něj nejvíce žádoucí práce v noře, tedy pod zemí. Aby byl schopen takto pracovat, musí mít přiměřenou ostrost na šelmy. Je nutné, aby pes na lišku útočil, tvrdě dotíral, hlásil ji, a přiměl tak lišku, aby noru opustila. Jen v omezené míře je použitelný i pes, který lišku zadává. Pokud by takový pes v noře narazil na jezevce, těžko by se setkal s úspěchem. Ani psi, kteří na lišku pouze doléhají z dálky, nebývají úspěšnými lovci. Liška brzy zjistí, jak je pes bojácný, a zůstane na svém místě. Není dobré pouštět do nory zároveň dva psy, pokud se vzájemně neznají. V případě psů, kteří se neznají, tak může dojít k potyčkám a majitelé nemohou nijak zasáhnout. (Krewer, 2004)

Norování se v dnešní době uplatňuje k lovu lišek a jezevců. Principem je vyhnání škodné z nory a její následné zastřelení. Norování řadíme mezi nejnáročnější způsoby lovu a zároveň také k jednomu z neúčinnějších způsobů tlumení početních stavů lišek. Tento způsob lovu lišek lze provádět takřka celý rok. (Drmota, 2011)

Pro norování jsou používáni lovečtí psi řazení do skupiny norníků, tedy jezevčíci a teriéři. Norníkem vypuzená zvěř je následně odstřelena myslivci. Nejen proto je norování pro psa velice nebezpečné. Také proto, že pracuje pod zemí, potmě a v pro něj neznámém prostředí. Aby se riziko poranění psa snížilo, jsou v honitbách budovány nory umělé. Největší riziko hrozí psu při střetu s jezevcem. Velice často totiž jezevec v noře psa tzv. zazdí. Nejlepší výsledky lovu jsou po pečlivém obeznání nory, a to nejlépe po obnově. V létě je možno přítomnost lišky poznat i podle pachu. (Drmota, 2011)

Přírodní nory se nejčastěji nacházejí v těžce dobytých skalních puklinách, stržích, mezi kořenovými vývraty nebo v pasekách a ve svazích se sypkou zeminou. Často lišky také nacházíme v kanálech v polích, kde se drží stálá teplota. Po pečlivém obeznání nory se rozestaví střelci a k noře se pustí zkušený norník, který si sám obezná vsuky a zvolí vstup. Střelci musí být rozestaveni tak, aby je liška vyhnána z nory nezpозorovala, jinak hrozí, že se okamžitě vrátí zpět do nory, a zrazená liška už se dá jen obtížně vyhnat podruhé. (Drmota, 2011)

V místech, kde jsou přírodní nory pro psa nebezpečné, se budují nory umělé. Místo jejich výstavby volíme klidné, odlehlé, lidmi málo navštěvované, slunné a teplé. Výhodou umělých nor je, že myslivci přesně vědí, jak nora vypadá, jak je hluboko a jaký má průběh, což značně snižuje riziko nebezpečí pro psa. Díky těmto znalostem o

noře myslivci vědí, kde začít kopat, hrozí-li riziko zranění psa. Obrázek 2 zobrazuje konstrukci nory. (Drmota, 2011)

Obr. 2 Konstrukce umělé nory (Drmota, 2011)

Pokud vybíráme štěně s úmyslem jeho hlavní upotřebitelnosti na norování, důležité je vybírat podle rodičů, kteří mají norování jako svou dominantní loveckou upotřebitelnost. (Krewer, 2004)

Krewer ve své knize k norování doporučuje německé lovecké teriéry, a to zejména pro jejich ostrost. (Krewer, 2004)

Nejvýhodnější doba pro lov lišek je za jasných, mrazivých a slunečních zimních dnů. Nevhodné jsou potom dny deštivé. Není vhodné lovit ve skalnatých terénech. Zejména proto, že zde bývají časté kamenité překážky, které pes sice přeskočí, ale při cestě zpátky už je nedokáže zdolat. Často mu pak nejde pomoci ani bagrem či lopatami. Často se v honitbách budují nory umělé, kde normíkům nehrozí až tak velké nebezpečí. (Krewer, 2004)

Další možností využití jezevčíka je pro práci na stopě postřelené spárkaté zvěře.

Krewer ve své knize popisuje typická plemena barvářů, jako jsou hannoverský barvář, bavorský barvář a alpský brakýř jezevčíkovitý. Před využitím psa na práci na pobarvené stopě nesmíme zapomenout na přirozené lovecké vlastnosti, které musí dobrý barvář mít. Je nezbytné, aby měl vynikající čichové vlastnosti, a mohl tak sledovat stopy i s

velmi malými pachovými signály. Musí mít chuť do práce a vykonávat ji s radostí. Nutná je i tělesná výkonnost, dostatečná ostrost, hlasitost, ať již přímo na stopě nebo alespoň na zvěř viděnou. I spolehlivá, pevná povaha a klid po střelbě je nutností. Vhodní jsou psi, kteří stopní dráhu vykonávají s nosem při zemi, nevhodní jsou naopak psi hledající vysokým nosem. Dobrymi barvaři bývají zejména psi klidní a schopní se plně soustředit na svou práci. (Krewer, 2004)

Před nasazením psa na stopu musíme od střelce zjistit potřebné informace, např. na jakou zvěř střílel, odkud střílel, jak je to dlouho, kde stála zvěř v okamžiku výstřelu, jak značila po ráně. Nejlepší doba pro začátek dosledu je ráno po rozednění. Pokud byl kus střelen ráno, počkáme 3–5 hodin. Pár metrů před nástřelem odložíme psa a prohledáme nástřel, zejména jaká je barva – světlá, napěněná, tmavá, s příměsí trávníku, úlomky kostí, atd. Poté odmotáme barvářský řemen a nasadíme psa na stopu. Blízkost zálehu postřelené zvěře nám pes obvykle signalizuje tím, že více táhne a zvedne nos od země. (Vochozka, 2000)

Dosled spárkaté zvěře patří k nejobtížnějším úkonům v myslivecké praxi. Nejhorší situace, jaká může při dosledu nastat, je zvednutí zvěře z lože, kde zalehla, což bývá důsledek ukvapenosti lovce. V takovémto případě zvěř velice rychle a daleko prchá, a dosled se tak často stává neúspěšným. Proto je při dosledu nejdůležitější rozvaha a trpělivost. (Drmota, 2011)

Vést jezevčíka v myslivecké praxi, tak abychom byli spokojeni, je záležitostí několika let. Chceme po něm, aby při naháňkách šel hluboko do leče, byl hlasitý a zvěř vyháněl. Také po něm chceme, aby klidně a soustředěně vypracovával stopu postřelené zvěře, a přitom si nevšímal zvěře zdravé. A samozřejmě po něm také chceme, aby úspěšně noroval a vyhnul se jakémukoliv zranění. A to vše nejde hned, ale vyžaduje to spoustu času a získávání zkušeností. (Vochozka, 2000)

Když se to podaří a dojde k soužití práce myslivce a psa, je to nádherný zážitek, který jen potvrzuje známé přísloví, že myslivec bez psa je jen poloviční myslivec. (Vochozka, 2000; Drmota, 2011)

Doposud bylo využití jezevčků popisováno dle současnosti, tedy po roce 2000. Jak tomu bylo dříve, nastiňuje kniha psána daleko před rokem 2000 s názvem *Práce psa při lovu*.

Primárním úkolem norníků, tedy jezevčíků a teriérů, byla práce pod zemí. Jejich úkolem bylo odsud vypudit škodnou, popřípadě ji přímo v noře zadávat a vyvléknout ven. V tomto období se norníci dále používají na škodnou i pro práci na povrchu. Zejména proto, že jsou dobrými daviči. Zároveň se v této době velice uplatňují i trpasličí nebo králíčí rázy pro lov divokých králíků, kdy je vypuzují z nor velmi podobně jako fretky. Někteří norníci se již začínají používat jako honiči, slídiči, nebo i pro vodní práce, a to zejména foxteriéri. Významní a dobře upotřebitelní jsou i pro práci na pobarvené stopě. (Mikula, 1955)

Pozdější literatura charakterizuje jezevčíky taktéž jako norníky, s primárním důrazem na práci pod zemí. Nicméně se zde již upozorňuje na jejich širší upotřebitelnost. Jsou tedy plně využíváni pro práci na barvě při „dohledu“ spárkaté zvěře, jako honiči pro hlasité nahánění černé zvěře, stejně tak jako slídiči pro lov zvěře drobné. (Švec a kol., 1988)

Problematicke se dále věnuje kapitola Metodika a Výsledky.

3.5.1 Využití loveckých psů dle zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb.

Zákon o myslivosti v současné době přikazuje uživatelům honiteb používat při výkonu práva myslivosti lovecky upotřebitelné psy. Počet psů jen určen podle velikosti, a charakteru honitby, a na společných honech podle počtu střelců. (Bejček a kol., 2009)

Hlava II vyhlášky č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, se věnuje výhradně loveckým psům. (Vyhláška 244/2002 Sb.)

§15 stanovuje počty lovecky upotřebitelných psů pro honitby se stanovenými jakostními třídami a normovanými stavy podle výměry honitby. Pokud honitba nemá stanovenou jakostní třídu a minimální a normovaný stav zvěře, počet lovecky upotřebitelných psů se stanoví takto: „a) 1 pes se zkouškami z výkonu pro vyhledávání a dohledávání a přinesení zastřelené, postřelené nebo usmrcené drobné zvěře. b) 1 pes se zkouškami z výkonu pro vyhledání a dosledování zastřelené, postřelené nebo jiným způsobem zraněné nebo usmrcené spárkaté zvěře a c) 1 pes se zkouškou z výkonu norování.“ (Vyhláška 244/2002 Sb.; Hromas a kol., 2008)

Na přiložených fotografiích (Obr. 3, 4, 5) je možno vidět návrh evidence loveckých psů, zejména ze stran mysliveckých hospodářů v každém mysliveckém sdružení, evidence chovu pro majitele psů a list o absolvovaných dosledech pro vůdce psa.

[illegible]

Obr. 3 Evidence psů pro myslivecké hospodáře (Šeplavý, 2013)

4 METODIKA

Tato bakalářská práce se zabývá zhodnocením specifických vlastností jezevčků v porovnání s jejich konkurenty ze skupiny norníků v myslivecké praxi. Tyto aspekty byly hodnoceny z několika úhlů pohledu a následně zpracovány k dále podrobnějším závěrům. Ke zjištění upotřebitelnosti jezevčků bylo využito několik metod. Práce se zabývá zhodnocením dle výsledků zkoušek, zjištěním oblíbenosti plemen nejen jezevčků mezi myslivci, zhodnocením aktuální situace v nemocech kloubů a páteře jako jedné z největších překážek používání jezevčků v myslivecké praxi a srovnáním výsledků oblíbenosti a využitelnosti s mysliveckou statistikou zpracovanou Ministerstvem zemědělství.

4.1 Zhodnocení využití loveckých psů plemen norníků v posledních desetiletích na základě výsledků zkoušek

Pro zjištění využití jezevčků v konkurenci ostatních plemen norníků byly vybrány výsledky zkoušek z norování (ZN) a zkoušek vloh (ZV) jako hlavních podmínek chovnosti a také hlavního využití (pro plemena norníků je hlavní pracovní zkouškou zkouška z norování).

Pro tuto analýzu byla data poskytnuta OMS ve Žďáru nad Sázavou, kde byly k dispozici soudcovské tabulky z vybraných zkoušek (ZN a ZV) z let 2000 až 2012.

Pro správné a spravedlivé hodnocení disciplín na zkouškách z výkonu vydává Českomoravská myslivecká jednota (ČMMJ) Zkušební řady pro zkoušky loveckých psů s názvem Pes a lov. Pro tuto práci byly použity Zkušební řady platné od 1. 1. 2008.

Ze skupiny norníků byla vybrána plemena jezevčík drsnosrstý standardní, jezevčík dlouhosrstý standardní, jezevčík hladkosrstý standardní, jezevčík trpasličí (všechny variety srsti), border teriér, jack russel teriér, jagdteriér a welšteriér.

Zkoušky z norování jsou zkouškami lovecké upotřebitelnosti a hodnotí se dle následujících disciplín (viz tabulku 4). Každá disciplína se hodnotí známkou 4 (nejvyšší

známka) až 0 (nejnižší známka). Známkou je následně vynásobena koeficientem a výsledným číslem je počet bodů z dané disciplíny. U zkoušek z norování je celkové hodnocení zkoušky obstál nebo neobstál. Pokud pes z jakékoliv disciplíny dostane známku 0, je celkově hodnocen – neobstál a ze zkoušek je vyloučen. Zkoušek z norování se mohou účastnit pouze psi starší 12 měsíců (požadovaný věk musí dosáhnout nejpozději den před konáním zkoušek).

Tab. 4 Soudcovská tabulka ZN

Disciplína	koef.	známka	body
Ochota k práci	6		
Hlasitost	6		
Vytrvalost	4		
Rychlost	3		
Celkem			

(ČMMJ, 2008)

Zkoušky vloh (ZV) nejsou zkouškami lovecké upotřebitelnosti. Přesto jsou jednou z hlavních podmínek chovnosti u jezevčáků. I zde jsou disciplíny (viz tab. 5) hodnoceny známkou 4–0, známky jsou násobeny koeficientem, jejichž výsledek je počet bodů. Pokud pes obdrží z jakékoliv disciplíny známku 0, je ze zkoušek vyloučen.

Výjimka – známka 0 nemá vliv na zařazení do ceny u plemen teriérů, karelského medvědího psa, západosibiřské lajky, ruskoevropské lajky a dalmatina. Známkou pouze zvyšuje bodové ohodnocení. (ČMMJ, 2008)

Tab. 5 Soudcovská tabulka ZV

Předmět	I.	II.	III.	koef.	max. bodů
Nos	3	2	2	10	40
Hlas - jezevčáci	3	2	1	8	32
hlas - teriéři	0	0	0	8	32
Poslušnost	2	2	1	4	16
Chování po výstřelu	2	2	1	3	12
Vodění na řemeni	2	2	1	4	16
Slídění	3	2	2	7	28
Stopa živé zvěře	3	2	1	7	28
Stopa vůdce	2	2	1	4	16
Nejnižší počet bodů	150	110	75		
bez hlasitosti	118	90	62		
Max. počet pro cenu					188/156

(ČMMJ, 2008)

Zkoušky vloh slouží pro ověření vrozených vloh psa, jsou to tedy zkoušky důležité, i když občas ze stran vůdců podceňované. Psa i vůdce často připraví na těžší zkoušky lovecké upotřebitelnosti.

Zkoušek vloh se mohou účastnit i psi mladší 10 měsíců.

Data byla zpracována ve statistickém programu SPSS, ve kterém byly zjištěny minimální, maximální a průměrné hodnoty výsledků zkoušek, počty jedinců a průkaznost zjištěných rozdílů mezi plemeny. Průkaznost byla hodnocena pomocí jednofaktorové ANOVY a Scheffeho post hoc testu.

4.2 Oblíbenost a lovecké využití jezevčků v konkurenci ostatních plemen

Pro tuto analýzu bylo použito několik způsobů.

U již zmíněných zkoušek z norování a zkoušek vloh byly sečteny počty předvedených psů v letech 2000 až 2012 pro zjištění variability počtů předvedených psů celkově a následně podle plemen. Zde byly hodnoceny počty psů plemen – jezevčík st. drsnosrstý, jezevčík st. dlouhosrstý, jezevčík st. hladkosrstý, jezevčík trpasličí, border teriér, jagdteriér, welšteriér.

Dalším způsobem bylo využití dvou dotazníků. Dotazníky byly poskytnuty respondentům jak v papírové, tak i v elektronické podobě. Oba dotazníky v elektronické formě byly zhotoveny pomocí portálu mojeanketa.cz a respondenti měli možnost je vyplnit od 5. března 2014 do 5. dubna 2014.

První dotazník se týkal obecně myslivců a loveckých psů.

Otázkami se zjišťovalo:

- 1) Pohlaví (respondenta)
- 2) Věk (respondenta)
- 3) Jak často se věnujete lovu
- 4) Převažující typ honitby (kde vykonáváte právo myslivosti)

- 5) Vlastníte loveckého psa?
- 6) Zkušenosti s loveckou kynologií
- 7) Plemena loveckých psů, která jste vlastnil/a v minulosti
- 8) Plemeno/plemena, která právě vlastníte
- 9) Proč máte loveckého psa
- 10) Proč zrovna takové plemeno
- 11) Dosažené zkoušky lovecké upotřebitelnosti
- 12) Proč nemáte loveckého psa
- 13) Vlastní poznámky

Cílem tohoto dotazníku bylo zjistit, jaká cílová skupina myslivců (věk, více ženy nebo muži, začátečníci nebo zkušení kynologové, atd.) si pořizuje lovecké psy, případně důvody, proč si loveckého psa nepořídili. Dále bylo pomocí dotazníku zjištěno, jaká plemena si myslivci pořizují nejčastěji a z jakých důvodů a zároveň jaké všechny zkoušky s nimi absolvují.

Druhý dotazník se týkal pouze jezevčků a jejich majitelů. Otázkami se zjišťovalo:

- 1) Pohlaví (respondenta)
- 2) Věk (respondenta)
- 3) Kraj, popř. okres, kde bydlíte
- 4) Lovu se věnujete
- 5) Převažující typ honitby
- 6) Zkušenosti s loveckou kynologií
- 7) Typ srsti jezevčíka
- 8) Ráz jezevčíka
- 9) Jezevčík je/není chovný

- 10) Absolvované zkoušky
- 11) Výskyt onemocnění kloubů a páteře
- 12) Pokud ano, jaké
- 13) Proč jste si pořídil/a právě jezevčíka
- 14) Pořídil/a byste si jezevčíka znovu? Pokud ano, proč? Pokud ne, proč?

Cílem tohoto dotazníku bylo zjistit cílovou skupinu lidí, kteří si pořizují jezevčíky, a důvody, proč si je pořídili, případně pořizují opakovaně, jaký typ a rás jezevčíka se mezi myslivci uplatňuje nejvíce, zda i myslivci dbají na uchovnění psů či pouze na loveckou upotřebitelnost a jaké zkoušky se svými jezevčíky absolvují nejčastěji.

Zároveň také řeší velice důležitý aspekt, kterým je výskyt onemocnění kloubů a páteře. Zde se zjišťuje, kolik procent psů bylo takto postiženo a jaké konkrétní onemocnění se u nich vyskytlo.

4.3 Počty lovecky upotřebitelných psů v rámci Myslivecké statistiky

Ministerstvo zemědělství téměř každoročně vydává v časopise *Myslivost*, *stráž myslivosti* článek s názvem Myslivecká statistika. Ta je dále volně přístupná na portálech e-agri nebo Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů (UHÚL). V rámci tohoto článku se řeší i počty lovecky upotřebitelných psů a dosažená lovecká upotřebitelnost. Tato data byla použita pro ověření správnosti či shodnosti dat zjištěných předchozími metodami (účast na zkouškách loveckých psů, dotazník na oblíbenost plemen loveckých psů)

5 VÝSLEDKY

5.1. Zhodnocení využití loveckých psů plemen norníků v posledních desetiletích na základě výsledků zkoušek

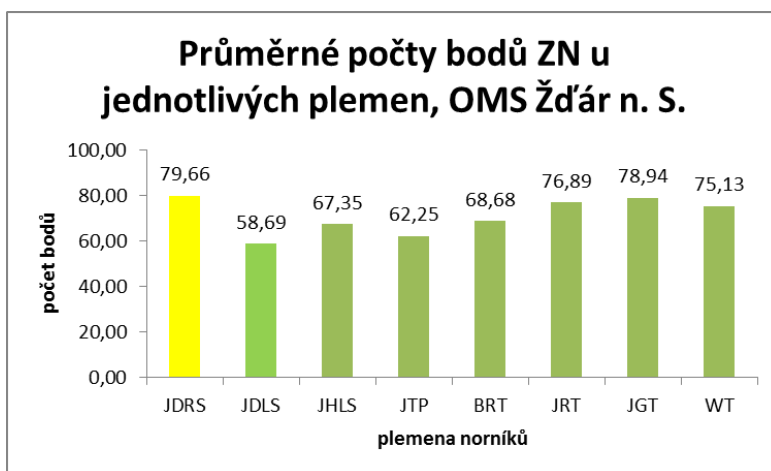
Data zpracovaná v programu SPSS byla převedena do následujících tabulek:

5.1.1 Zkoušky z norování

Tab. 6 Výsledky zkoušek z norování (ZN)

plemeno	počet psů	průměr
JDRS	190	79,66
JDLS	13	58,69
JHLS	26	67,35
JTP	8	62,25
BRT	37	68,68
JRT	9	76,89
JGT	83	78,94
WT	24	75,13
celkem	390	76,25

Z tabulky 6 vyplývá, že se zkoušek z norování nejvíce účastní jezevčici drsnosrstí standardní, zřejmě pro jejich vysokou oblíbenost pro lov norováním. Naopak nejméně se ZN účastní jezevčici trpasličí a jack russell teriéři.

Obr. 6 Průměrné počty bodů ZN, OMS Žďár n. S.

Obr. 6 obsahuje graf průměrných počtů bodů u ZN. Maximální počet bodů u ZN je 84 bodů. Nejvyššího bodového počtu dosahují jezevčící drsnorstí standardní. Nejnižšího počtu bodů dosahují jezevčící dlouhosrstí.

Tab.7 Vysvětlivky ke zkratkám

JDRS	Jezevčík drsnorstý st.
JDLS	Jezevčík dlouhosrstý st.
JHLS	Jezevčík hladkosrstý st.
JTP	Jezevčík trpasličí
BRT	Border teriér
JRT	Jack rusell
JGT	Jagdteriér
WT	Welšteriér

(I) Plemeno		Odchyška
JDRS	JDLS	,007
	JHLS	,087
	JTP	,428
	BRT	,061
	JRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	1,000
JDLS	JDRS	,007
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	,973
	JGT	,019
	WT	,460
JHLS	JDRS	,087
	JDLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	,267
	WT	1,000
JTP	JDRS	,428
	JDLS	1,000
	JHLS	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	,654
	WT	1,000
BRT	JDRS	,061
	JDLS	1,000
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	JRT	1,000
	JGT	,255
	WT	1,000
JRT	JDRS	1,000
	JDLS	,973
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	1,000
JGT	JDRS	1,000
	JDLS	,019
	JHLS	,267
	JTP	,654
	BRT	,255
	JRT	1,000
	WT	1,000
WT	JDRS	1,000
	JDLS	,460
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	1,000

Tab. 8 Rozdíl výsledků zkoušek jednotlivých plemen v porovnání s ostatními plemeny norníků u ZN

Prokazatelný rozdíl vykazují hodnoty menší než 0,05.

Prokazatelné rozdíly byly zjištěny pouze u tří plemen, a to u jezevčíka standardního drsnosrstého, jezevčíka standardního dlouhosrstého a jagdteriéra.

Prokazatelný rozdíl u plemene jezevčík standard drsnosrstý byl potvrzen pouze s plemenem jezevčík standard dlouhosrstý, ve srovnání s ostatními plemeny rozdíl potvrzen nebyl. Stejně tak byl potvrzen rozdíl u jezevčíka st. dlouhosrstého s jezevčíkem standard drsnosrstým.

Takto rozdílné výsledky zkoušek mezi jezevčíkem drsnosrstým a dlouhosrstým můžeme vysvětlit zvýšenou bázlivostí a menší ostrostí, kterou nacházíme u jezevčíka dlouhosrstého. Naopak drsnosrstý jezevčík je pes ostrý, hlasitý a odvážný.

Další prokazatelný rozdíl nacházíme u plemene jagdteriér s jezevčíkem dlouhosrstým a naopak. I zde je tento rozdíl možné vysvětlit povahovými rysy obou plemen. Zatímco jagdteriér je pes velice odvážný, rázný a ostrý, dlouhosrstý jezevčík je pes opatrný a přemýšlivý.

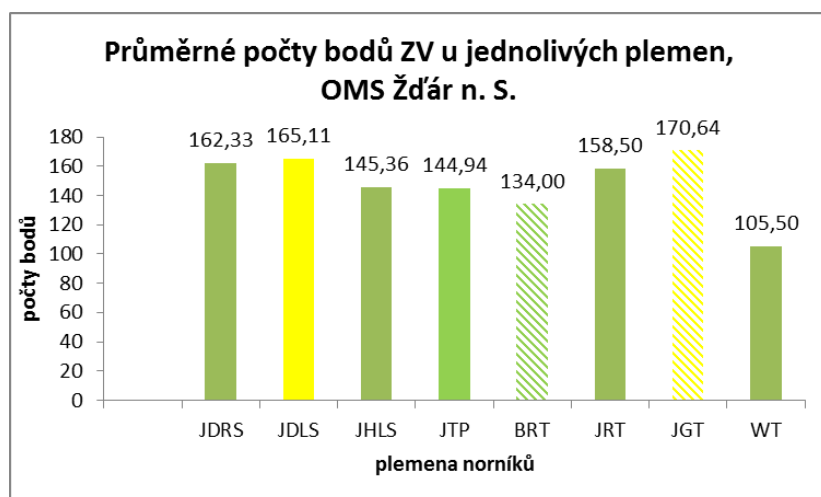
U testování plemen jezevčík hladkosrstý, jezevčík trpasličí, jack russell teriér, border teriér, jagdteriér a welšteriér s jednotlivými plemeny nebyl potvrzen rozdíl.

5.1.2 Zkoušky vloh

Tab. 9 Výsledky zkoušek vloh (ZV)

Plemeno	Počet psů	Průměr
JDRS	94	162,33
JDLS	19	165,11
JHLS	14	145,36
JTP	17	144,94
BRT	9	134,00
JRT	2	158,50
JGT	25	170,64
WT	4	105,50
Celkem	184	158,18

Dle tabulky 9 se zkoušek vloh nejvíce účastní plemena jezevčíka standard drsnosrstého, naopak nejméně se ZV účastní Jack Russell teriéři.

Obr. 7 Průměrné počty bodů ZV, OMS Žďár n. S.

Obr. 7 znázorňuje graf průměrných bodů dosažených na ZV. Nejnižší počet bodů pro I. cenu na ZV je 150 (jezevčíci), 118 (teriéři). U teriérů známka z hlasitosti nemá vliv na zařazení do ceny, pouze zvyšuje bodové ohodnocení. V I. ceně se tedy nejčastěji z jezevčíků umisťují standard dlouhosrstí a hned za nimi drsnosrstí. Z teriérů dosahují nejčastěji I. ceny jagdteriéři.

Nejvyššího počtu bodů v I. ceně na ZV dosahují jagdteriéři. Jejich razantní a ostrá povaha se často odráží i v hlasitosti, která teriérům zvyšuje bodové ohodnocení. Stejně tak jagdteriérům nechybí ani odvaha při slídění, jako jiným bojácnějším plemenům.

Nejnižšího počtu bodů dosahují welšteriéři.

U teriérů obecně je vyžadován velký lovecký pud. Jejich relativně vysoké běhy (oproti jezevčíkům) jim často umožňují hledat zvěř zrakem, nikoli nosem, jak se správně má, což často vede ke zbrklosti a zbytečné ztrátě bodů v některých disciplínách, např. na stopě vůdce.

(I) Plemeno		Odchylka
JDRS	JDLS	1,000
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	,627
JDLS	JDRS	1,000
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	,733
JHLS	JDRS	1,000
	JDLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	1,000
JTP	JDRS	1,000
	JDLS	1,000
	JHLS	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	1,000
BRT	JDRS	1,000
	JDLS	1,000
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	JRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	1,000
JRT	JDRS	1,000
	JDLS	1,000
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JGT	1,000
	WT	1,000
JGT	JDRS	1,000
	JDLS	1,000
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	WT	,370
WT	JDRS	,627
	JDLS	,733
	JHLS	1,000
	JTP	1,000
	BRT	1,000
	JRT	1,000
	JGT	,370

Tab. 10 Rozdíl výsledků zkoušek jednotlivých plemen
v porovnání s ostatními u ZV

U zkoušek vloh nebyl zjištěn žádný prokazatelný rozdíl u žádného z plemen v porovnání s ostatními plemeny.

Výsledky ZV u plemen normíků tedy nevykazují žádné markantní rozdíly.

5. 2 Oblíbenost a lovecké využití jezevčků, v konkurenci ostatních plemen

Pro následující analýzu byly použity dva dotazníky:

5.2.1 Dotazník oblíbenosti plemen loveckých psů

Cílem bylo zjistit, jaká cílová skupina myslivců si pořizuje lovecké psy a jaké má důvody pro jejich pořízení či nepořízení. Zároveň byla zjištěna oblíbenost skupin loveckých psů.

Tab. 11 Respondenti

Respondent	N odpovědí	%
žena	191	39%
muž	301	61%
do 18 let	23	5%
19-26	194	39%
27-60	267	54%
61 a více	8	2%

Z tabulky 11 vyplývá, že nejvíce si lovecké psy pořizují muži od 27-60 let. Ženy si podle tabulky lovecké psy pořizují méně, což může být zapříčiněno nižším zájmem žen o myslivost. Ovšem ze zkušenosti své i přátel si troufám říci, že tento zájem se v posledních letech zvyšuje a podle účasti žen na zkouškách psů je patrné, že ženy se začínají věnovat více lovecké kynologii než samotnému lovu.

Z tabulky je také zřejmé, že nejméně si lovecké psy pořizují lidé starší 60 let. Zde ale může být výsledek zavádějící. Dotazník byl z větší části vyplňován elektronicky a řada starších lidí využívá informační technologie nerada.

Na otázku „Jak často se věnujete lovu?“ bylo z 50 % odpovězeno často, ze 42 % příležitostně a 8 % vůbec.

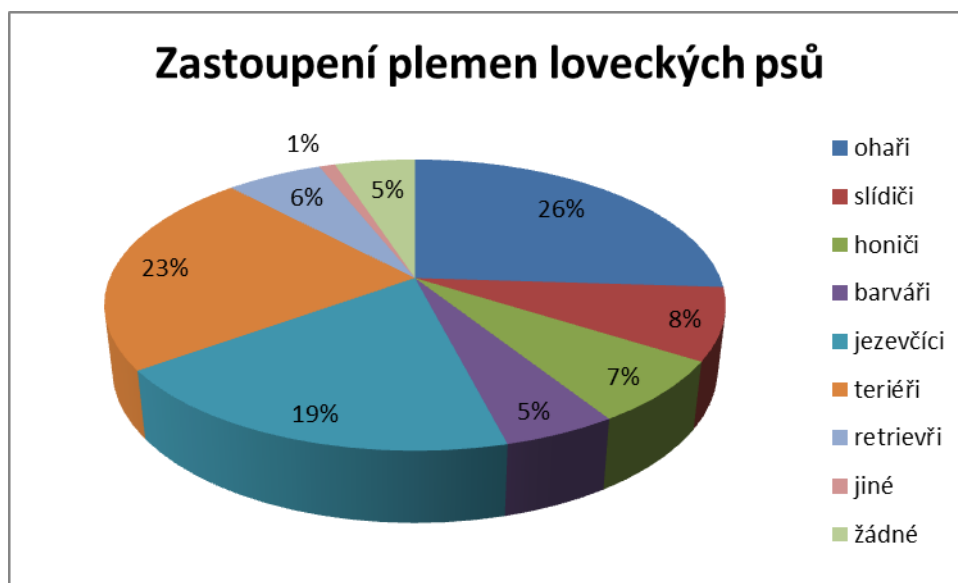
Další otázka se zabývala převažujícím typem honitby. 17 % respondentů odpovědělo, že nejsou v žádném MS, i přesto se ale mohou loveckou kynologií zabývat, a to dokonce aktivně. 43 % respondentů je z honitby převážně polní a 40 % z převážně lesní. Zde jsou tedy výsledky téměř vyrovnané.

Na otázku „Máte loveckého psa?“ odpovědělo 90 % respondentů ANO a 10 % NE. Tento výsledek plně vypovídá o nejčastějším důvodu, proč si myslivci pořizují loveckého psa, a sice o rčení: „Myslivec bez psa je jen poloviční myslivec.“ Ostatní důvody jsou popsány níže.

Zkušenosti s loveckou kynologií mají respondenti nejčastěji dlouholeté (51 %), 38 % má prvního psa, větší zkušenosti tedy teprve získá, a 11 % nemá zkušenosti žádné. Zde je patrný drobný rozdíl. U otázky týkající se vlastnictví loveckého psa odpovědělo 10 % respondentů, že žádného nevlastní. Bylo by tedy pravděpodobné, že všech 10 % zároveň odpoví, že nemá zkušenosti žádné. To 1 %, které je zde navíc, může patřit myslivci, který loveckého psa má, ale jako loveckého jej nevyužívá.

Z odpovědí na otázku „Plemena, která jste dosud měl/a“ vyplývá, že se myslivci často vracejí k plemenu, které již měli, případně velice často si pořizují ohaře spolu s menším plemenem, pro vyšší loveckou upotřebitelnost.

Z otázky „Plemeno/plemena, která právě vlastníte“ vyplývá graf zastoupení plemen loveckých psů.

Obr. 8 Zastoupení plemen loveckých psů

Obr. 8 nám udává zastoupení jednotlivých plemen loveckých psů, a tím i jejich oblíbenost u myslivců. Nejpočetnější skupinou jsou tedy normální (teriéři 23 %, jezevčici 19 %) a ohaři. Tyto hodnoty tedy potvrzují i téměř přesné výsledky zastoupení honiteb

polních a lesních. Myslivci z polních honiteb si převážně pořizují ohaře a myslivci z lesních honiteb normíky. Velice často je pak doplňují o další plemena.

Nejméně početnou skupinou jsou barváři a honiči. Pouze 1 % respondentů odpovědělo, že vlastní jiné plemeno, což může být plemeno méně tradiční nebo FCI neuznané, např. patterdal teriér, rhodéský ridgeback nebo dalmatin.

Nejčastěji uvedené důvody pro pořízení loveckého psa jsou spojeny s lovem. Tedy zejména potřeba pomoci psa při dosledech, dohledávkách, norování nebo při naháňkách. Často si myslivci pořizují loveckého psa také jako pomocníka a pro podporu tradic spojených s myslivostí. Velká část respondentů odpověděla již zmíněným rčením „myslivec bez psa je jen poloviční myslivec“, které všechny důvody plně vystihuje.

Jako důvod pro nepořízení loveckého psa bylo velmi často zmíněno studium či práce a s tím související nedostatek času, nebo také prostorové možnosti při bydlení v panelovém domě.

5.2.2 Dotazník oblíbenosti jezevčků u myslivců

Cílem tohoto dotazníku bylo zjistit, jaká cílová skupina myslivců si pořizuje jezevčíky, jaké mají důvody proto si je pořídit, nebo naopak nepořídit. Zároveň bylo zjištěno, jaké typy a rázy jezevčků si myslivci pořizují nejčastěji a jaké zkoušky jezevčci absolvují nejčastěji.

Tab. 12 Respondenti

Respondent	N odpovědí	%
žena	32	34%
muž	62	66%
do 18 let	1	1%
19-26	37	39%
27-60	45	48%
61 a více	11	12%

Z tabulky 12 vyplývá, že nejčastěji si jezevčíky pořizují muži, a to znatelně častěji než ženy. To je celkem překvapivý výsledek, vzhledem k účasti žen s jezevčíky na zkouškách a výstavách. Dále si jezevčíky nejčastěji pořizují lidé ve věku 27–60 let.

Jedná se často o myslivce již pracující, nikoli studující, kteří mají na výchovu a výcvik jezevčíka potřebný čas a prostor. Pouze 1 % myslivců, kteří si jezevčíka pořídili, je mladší 18 let, což může být vlivem právě zmíněného studia a nedostatku času.

Nejčastěji zmíněnými kraji, odkud respondent pochází, byl kraj Jihomoravský a Vysočina.

Na otázku „Jak často se věnuji lovu?“ odpovědělo 47 % respondentů často, 40 % příležitostně a 13 % vůbec. Téměř polovina myslivců vlastnících jezevčíka se tedy lovu věnuje min. 2x týdně.

Otázka týkající se typu honitby, kde myslivec loví, byla zodpovězena následovně: 18 % respondentů není v žádném mysliveckém sdružení, 46 % loví v lesních honitbách a 36 % loví v polních honitbách. Z těchto výsledků tedy vyplývá, že nejčastěji si myslivci pořizují jezevčíky do lesních honiteb, pro jejich upotřebitelnost pro norování a dosledy spárkaté zvěře.

Na otázku „Jaké máte zkušenosti s loveckou kynologií“ odpovědělo 7 % žádné, 31 % odpovědělo, že vlastní prvního psa a 62 % má zkušenosti dlouhodobé. To znamená, že myslivci věnující se lovecké kynologii u svého koníčku zůstávají a věnují se mu i nadále.

Dvě následující otázky se vztahovaly k rázu a typu srsti jezevčíka. Nejoblíbenějším typem srsti je drsnosrstý (73 %), poté hladkosrstý (20 %), nejméně oblíbený je dlouhosrstý (7 %), pravděpodobně pro nutnou větší údržbu srsti. Nejoblíbenějším velikostním rázem je standardní jezevčík (87 %). Trpasličí (8 %) a králíčí (5 %) jsou oblíbeny znatelně méně. Avšak majitelé trpasličích a králíčích jezevčíků jsou s velikostí svého psa spokojeni. Dokonce jejich malý vzrůst uvádějí jako důvod, proč si je pořídili.

Následující otázka se ptá na chovnost jezevčíka. Zde jsou výsledky téměř vyrovnané. 47 % jezevčíků dotazovaných respondentů je chovných a 53 % ne. Ne každý, kdo si pořídí jezevčíka, jej potřebuje uchovnit. Zejména u majitelů psů tomu tak často není. Přece jen konkurence mezi chovnými psy je vysoká a převážná většina myslivců preferuje hlavně pracovní výkon psa.

Další otázka se zaměřila na absolvované zkoušky lovecké upotřebitelnosti.

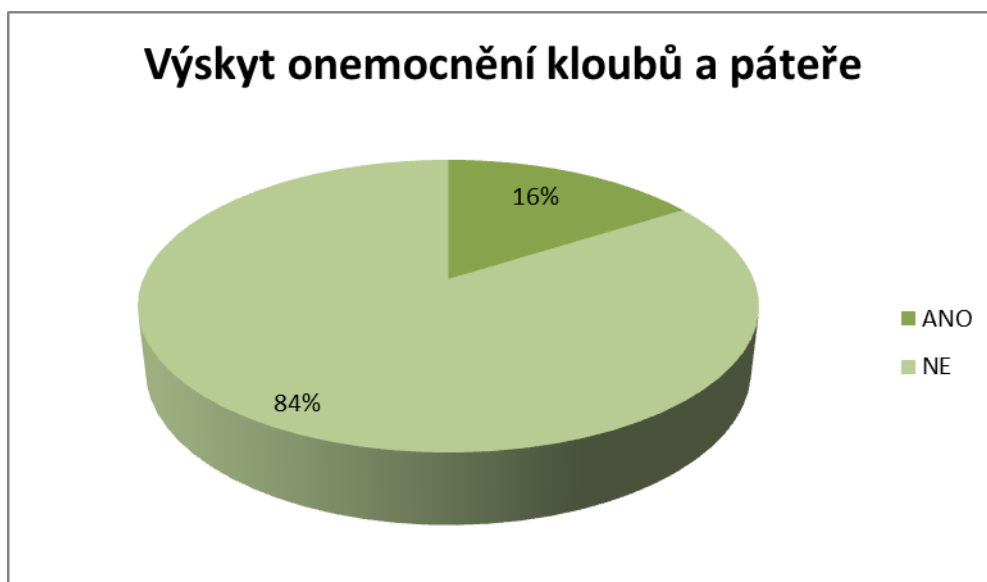
Obr. 9 Absolvované zkoušky lovecké upotřebitelnosti

Z obrázku 9 vyplývá, že nejčastěji se jezevčící účastní zkoušek z norování (ZN), zejména pro hlavní upotřebitelnost jezevčků pro práci pod zemí, a zkoušek vloh (ZV), které spolu se ZN tvoří jednu z hlavních podmínek chovnosti jezevčíka. Často se jezevčící účastní také barvářských (BZ) a lesních (LZ) zkoušek, což dokazuje jejich širší loveckou upotřebitelnost, a to při dosledech spárkaté zvěře. 11 % neabsolvovalo zkoušky žádné, což jsou nejvíce psi mladí, které zkoušky čekají až v tomto roce. Mezi zkoušky jiné (6 %) můžeme zařadit soutěže, memoriály nebo kontaktní norování v zahraničí.

Dvě poslední otázky se zaměřily na důvody, pro které si myslivci jezevčíka pořizují, a na to, zda si jej pořizují opakovaně. Nejčastějšími důvody pro pořízení jezevčíka byla jejich upotřebitelnost pro norování, dosledy a obecně použití jako univerzálního psa. Častým důvodem je také jeho povaha a fakt, že se jedná o psa s velkým srdcem, který je nejen lovec, ale také společník a kamarád pro rodinu. Pouze 4 % respondentů odpovědělo, že by si jezevčíka znovu nepořídila. Jako důvod uvedla jeho malý vzrůst a problémy s páteří.

5.2.3 Analýza aktuální situace v nemocech kloubů a páteře

Data pro následující analýzu byla použita opět z dotazníku Oblíbenost jezevčků mezi myslivci.

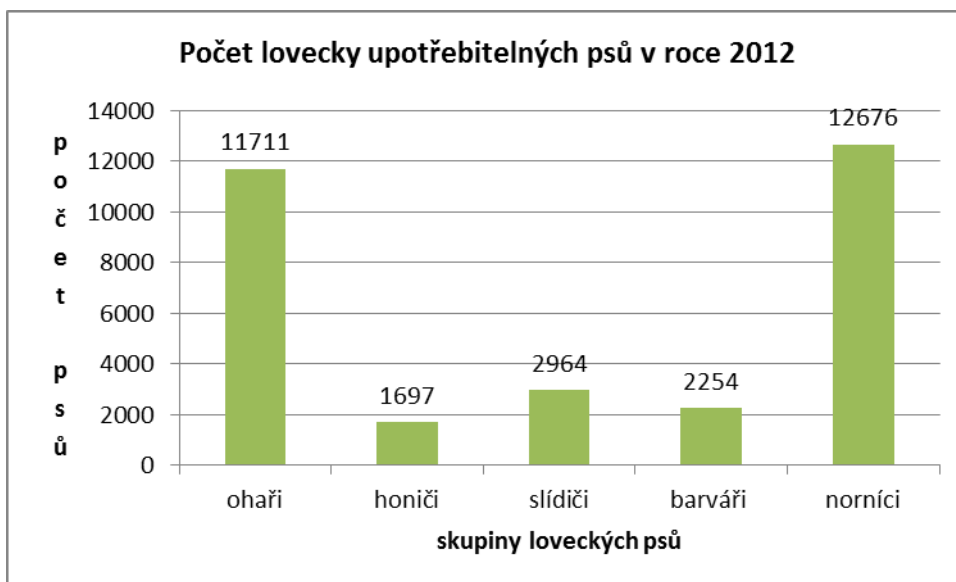
Obr. 10 Výskyt onemocnění kloubů a páteře u jezevčků

Z obrázku 10 je zřejmé, že pouze 16 % jezevčků od dotazovaných myslivců trpělo nebo trpí na nemoci kloubů a páteře. 84 % se s tímto onemocněním nikdy nesetkalo. Což je, podle mého názoru, dobrý výsledek. Přesto ale část respondentů, která uvedla, že by si jezevčíka znovu nepořídila (4 %), označila nemoci kloubů a páteře za jeden z důvodů.

Součástí dotazníku také bylo zjistit, s jakým konkrétním onemocněním se uvedených 16 % jezevčků setkalo. Jednalo se nejčastěji o ochrnutí ve starším věku, bolesti páteře a zadních běhů, blokace páteře, vyhřezlé ploténky, dysplazie či propadlý obratel. Do nemocí kloubů a páteře můžeme také zahrnout dědičnou lomivost kostí. Jedná se o nemoc novorozeňat, kdy dochází ke zlomeninám loketních kostí a štěňata se tak nemohou postavit a do pár dní hynou nebo jsou utracena. Proto toto onemocnění (u dotazovaných s již dospělými jedinci) zaznamenáno nebylo.

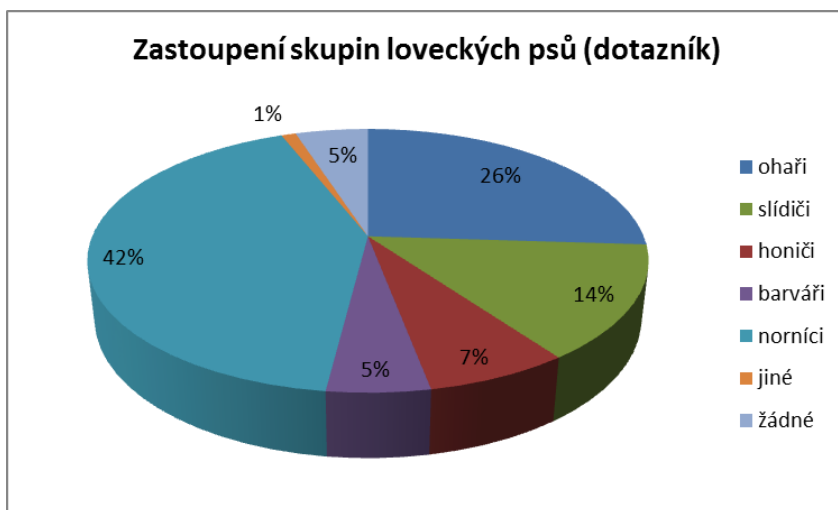
5.3 Počty lovecky upotřebitelných psů v rámci Myslivecké statistiky

Pro následující výsledky byla využita data Myslivecké statistiky z let 2000–2012 zveřejněná na portálu UHÚL Brandýs n. L.

Obr. 11 Počet lovecky upotřebitelných psů v roce 2012

Z obrázku 11 vyplývá, že nejpočetnější skupinou jsou norníci (teriéři a jezevčíci), což vypovídá o jejich vysoké oblíbenosti a výborné upotřebitelnosti. Hned za nimi jsou nejvíce oblíbení ohaři, kteří tvoří také vysoce početnou skupinu lovecky upotřebitelných psů. Nejméně zastoupenou skupinou jsou honiči.

Obr. 12 Zastoupení skupin loveckých psů podle dat dotazníku

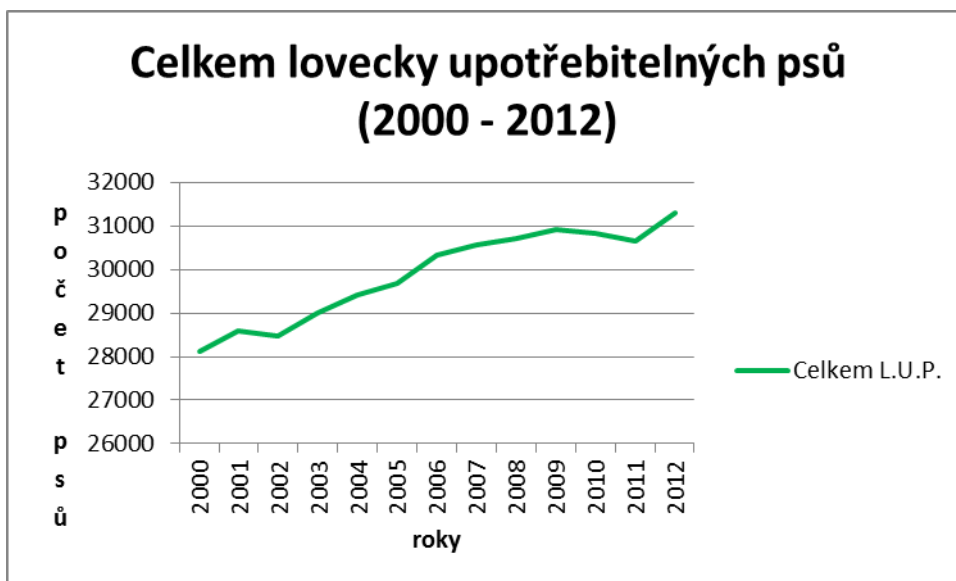
Obr. 13 Zastoupení skupin loveckých psů v roce 2012 podle myslivecké statistiky

Obrázek 12 a 13 byl následně použit pro ověření pravdivosti dat, zjištěných dotazníkem.

I podle dat zjištěných dotazníkem tvoří jezevčáci a teriéři (normíci) nejpočetnější skupinu loveckých psů a hned za nimi se umístili ohaři. Nejméně početnou skupinou jsou barváři. Zde je tedy zaznamenán drobný rozdíl, ale ani honiči netvoří nijak početnou skupinu.

Lze tedy usoudit, že data zjištěná dotazníkem jsou pravdivá a ve shodě s daty myslivecké statistiky.

Zároveň byl ještě z dat myslivecké statistiky vytvořen trend vývoje počtu lovecky upotřebitelných psů v posledních 12 letech.

Obr. 14 Celkem lovecky upotřebitelných psů

Graf na obrázku 14 zobrazuje trend vývoje počtu lovecky upotřebitelných psů. Tato křivka má neustále vzrůstající tendenci, kromě let 2002 a 2011, kde byl zaznamenán drobný propad. I tak ale tento výsledek svědčí o tom, že lovecký pes je nepostradatelným pomocníkem myslivce a potřeba využívání loveckých psů je stále vyšší.

6 DISKUZE

Pro zjištění výsledků stanovených cílů byla použita data ze tří hlavních zdrojů.

Pro zjištění úspěšnosti na zkouškách z norování a zkouškách vloh byly využity soudcovské tabulky z let 2000–2012, poskytnuté OMS ve Žďáře nad Sázavou. Zkoušky vloh i zkoušky z norování tvoří u plemen norníků jednu z hlavních podmínek chovnosti. Také nám toho vypoví nejvíce o vrozených vlastnostech psa. Proto byly pro zjištění upotřebitelnosti a konkurence schopnosti plemen použity výsledky právě těchto zkoušek. Nutno je však zdůraznit, že v době, kdy byla práce psána, platil Zkušební řád od roku 2004, který povoluje v České republice pouze zkoušky v bezkontaktním norování. Tyto zkoušky vylučují přímý kontakt mezi liškou a psem. Pes je tedy vždy chráněn za zářezkou. Zkoušky v bezkontaktním norování nám tedy umožní zhodnotit hlasitost psa, přiměřenou ostrost a rychlost. Neumožní nám ale připravit pejška do praxe, na což mimo jiné poukazuje i Vochozka, (2000). V přírodní noře na psa tedy žádná „ochranná“ mřížka nečeká, a tak se pes často setká s ostrým kontaktem s liškou, kde mu jde nezřídka o život. Zkoušky v bezkontaktním norování nám tedy nevypoví nic a přirozených nornických schopnostech psa. Proto k 1. 4. 2014 vešel v platnost nový Zkušební řád umožňující individuální zkoušky norníků. To znamená, že vůdce sám si obezná lišku v noře, zavolá rozhodčí, před nimi pes lišku vynoruje a je ohodnocen. Výsledky těchto nových zkoušek mohou být předmětem další studie. Jelikož v době psaní bakalářské práce žádné takovéto zkoušky ještě neproběhly, byla využita data ze zkoušek bezkontaktních.

Prokazatelné rozdíly ve výsledcích jednotlivých plemen byly zjištěny pouze u zkoušek z norování u plemen jagdteriér, jezevčík standard drsnosrstý a jezevčík standard dlouhosrstý. Dlouhou řadu let mohu pozorovat práci jednotlivých plemen na zkouškách jako nezávislý pozorovatel, vůdce psa či jako rozhodčí, a proto mohu objektivně zvážit důvody rozdílných výsledků. Rozdíl, s jakým jednotlivá plemena pracují, se odráží v jejich povaze. Jezevčíci i teriéři mají velmi rozdílné, téměř protikladné povahy (pravděpodobně zděděné po svých předcích). Zatímco jezevčíci jsou svéhlaví, přemýšliví, hlasití, přiměřeně ostří a rozvášní, teriéři se vyznačují povahou razantnější, ostřejší, dá se říci i bojovnější, jsou to psi nejen ostří, ale i neuvěřitelně vytrvalí. Rozdílná je tedy i jejich práce. Jezevčíci u bezkontaktního norování nemají problém

vlézt do vsuku, pak vytrvale hlásit u první přepážky. Takto vytrvale přejdou až ke třetímu kotli, kde jsou odebráni, a znovu přeneseni ke vsuku, kde se musí opět a co nejrychleji dostat ke třetímu kotli, kde je uzavřena liška. Chytrý a přemýšlivý jezevčík ale časem zjistí, kde liška zůstává, a tak se často stane, že se snaží místo pod zemí (norou) najít lišku na povrchu. Tímto se vyznačují zejména dlouhosrstí jezevčíci. Ti jsou náchylní k tzv. přecvičení. Zjistí, že liška je vždy uzavřená a že s ní nic nezmůžou, a do nory tak vůbec nechtějí. U teriérů, zejména jagdteriérů, se s podobným případem setkáme zřídka. Jak už bylo řečeno, teriér je náruživý, vytrvalý a ostrý, a tak bude i opakovaně a vytrvale lišku vyhledávat a hlásit.

Pro zjištění oblíbenosti jednotlivých skupin plemen loveckých psů a následně i jezevčíků byly využity dva dotazníky a z jejich výsledků byly stanoveny závěry. Z obou dotazníků vyplynulo, že nejvíce si lovecké psy, i jezevčíky, pořizují muži. Přesto ale procentuální rozdíl muži : ženy není až tak obrovský. V době, kdy jsem já začínala s loveckou kynologií, se skutečně lovu či kynologii moc žen nevěnovalo. V poslední době ale na všech kynologických či loveckých akcích vidím, že žen zabývajících se touto krásnou životní dráhou, jakou lovecká kynologie beze sporu je, přibývá. Troufám si dokonce říci, že přibývá žen, které sice neloví, ale lovecké kynologii se plně věnují. Tedy bez nich a především jejich čtyřnohých pomocníků by lov ve většině případů nejen nemohl být uskutečněn, ale ani dokončen. A to je to, co by si měli současní myslivci-lovci uvědomit. Dotazníky se mimo jiné zabývaly nejčastějšími důvody, proč si myslivci pořizují loveckého psa. Častou odpovědí byl samotný lov. Myslivci, kteří loví v polních honitbách, si pořizují ohaře pro jejich výborný nos, zejména při vystavování. Myslivci lovící v lesních honitbách si pak pořizují norníky, tedy teriéry a jezevčíky, zejména pro jejich upotřebitelnost pro práci pod zemí a na dosledy. Velice často pak kombinují více plemen, pro rozšíření jejich upotřebitelnosti, například ohaře a barváře, teriéra a slídiče atd. Myslivci nepodceňují ani psa v roli společníka, a to nejen jako kamaráda pro rodinu, ale i společníka po toulkách lesem nebo k samotnému lovu. Velice často bylo odpovězeno jednoduchou, a přece výstižnou větou, a sice: „Myslivec bez psa je jen poloviční myslivec.“ Tato věta vystihuje vlastně všechny důvody. I myslivec, který sám psa nevlastní, jej potřebuje, ať při společných lovech, které se bez pomoci psů konat nedají, tak i při lovech osamocených. Pes je mnohdy jediný, kdo může k dokončení úspěšného lovu pomoci. Je to nejen obrovský pracant a společník, ale

také tvor, na kterého se dá vždy spolehnout a který na svého pána nikdy nezanevře. Vždy mu oplátí vše, co pro něj udělal.

Stejně důvody jako pro pořízení loveckého psa se objevily i pro pořízení jezevčíka. Z odpovědí je vidět, že myslivci si cení vytrvalé práce, které je jezevčík schopen. Stejně tak se jim líbí i jeho rozvážný, přemýšlivý charakter a věčně zamýšlený pohled. Jezevčík je PAN pes, který chytí za srdce i největšího morouse. Novotný (2007) definoval jezevčíka jako psa svévolného, paličatého, umíněného a „špatně slyšícího“, nebojácného, srdnatého, vždy vytrvalého, nadevše milujícího lov a především svého pána.

Aby bylo možné ověřit správnost výsledků zjištěných dotazníkem, byla využita data Myslivecké statistiky, kterou každoročně vydává Ministerstvo zemědělství, a je tak volně dostupná na portálech e-agri nebo UHÚL. V dotazníku bylo zjišťováno, jaká plemena si myslivci pořizují nejčastěji. Stejná data, tedy počet lovecky upotřebitelných psů, zjišťuje i myslivecká statistika. Zajímavé je, že myslivecká statistika nezná skupinu plemen – retrívři. Retrívři podle Myslivecké statistiky tvoří pravděpodobně jednu skupinu se slídiči. Proto byla následně pro porovnání správnosti upravena i data dotazníku, tzn. slídiči byli sečtení s retrívry a označeni souhrnně jako slídiči. Dotazník i Myslivecká statistika zjišťují počet psů pro jednotlivé skupiny plemen. Protože ale bylo zapotřebí zjistit, jak oblíbení jsou jezevčíci oproti jejich konkurentům teriérům, byla skupina norníci v dotazníku rozdělena na teriéry a jezevčíky. Pro porovnání s mysliveckou statistikou byla obě plemena sečtena a výsledek označen jako norníci. Bylo tedy zjištěno, že norníci tvoří nejoblíbenější skupinu plemen loveckých psů, hned za nimi jsou ohaři, což mimo jiné dokládá i dříve řečené, že myslivci z lesních honítek si pořizují nejvíce norníky a myslivci z polních honítek ohaře. Hromas a kol. (2008), uvádí, že jezevčíci jsou plemenem velice oblíbeným a rozšířeným mezi loveckými kynology.

Data Myslivecké statistiky z let 2000–2012 byla následně použita i pro tvorbu jakéhosi trendu vývoje počtu lovecky upotřebitelných psů. Tento trend má od roku 2000 neustále vzrůstající tendenci, což dokazuje stále vyšší potřebu a nutnost mít dobré, lovecky upotřebitelné psy, bez kterých by myslivost byla neúplná a mnoho lovů neskončilo úspěšně. Krewer (2004) ve své knize přímo říká: *„Dobrý a užitečný lovecky upotřebitelný pes je pro efektivní výkon práva myslivosti nepostradatelný stejně jako*

zbraň vhodné ráže a konstrukce pro lov určitého druhu zvěře.“ Pouze v letech 2002 a 2011 byl zaznamenán jakýsi pokles a následný nárůst počtu psů. Čím je to způsobeno, se mohu pouze domnívat. Důvodem může být pokles stavů zvěře drobné, nebo naopak nárůst počtu zvěře černé. Podle Scillitani at all. (2010) se stavy černé zvěře zvyšují v celé Evropě. Posledních 30 let se stalo prase divoké nejhlavnějším škůdcem v zemědělství. Další možné důvody mohou být předmětem dalšího zjišťování.

6.1 Manuál, jak si správně vybrat loveckého psa

Během psaní bakalářské práce a vlastně i během mého působení v lovecké kynologii mne často oslovují lidé s prosbou o pomoc při výběru jejich psa. Proto jsem se rozhodla v rámci bakalářské práce napsat i jakýsi manuál či nutné body, jak postupovat při výběru správného loveckého psa.

Prvním krokem je vybrat správné plemeno. Většinou má každý nějaké své oblíbené plemeno, případně se rozhoduje mezi více. Vždy je však nutné vybírat nejen podle vlastní oblíbenosti, ale také podle možné upotřebitelnosti v honitbě, kde dotyčný myslivec působí.

Pokud už víme, jaké plemeno je pro nás vhodné, vybereme si potenciální rodiče našeho pejska, zpravidla fenu-matku. I zde vycházíme z požadované lovecké upotřebitelnosti. Pokud chceme psíka pro práci pod zemí a pro naháňky, zjistíme, jaké zkoušky lovecké upotřebitelnosti mají. Pro práci pod zemí tak bude nejvhodnější, aby měli rodiče zkoušky z norování, ať už české bezkontaktní či zahraniční kontaktní. Pro práci na naháňkách se hodí zkoušky honičů (HZ), barvářské zkoušky honičů (BZH), případně klasické barvářské (BZ) či lesní (LZ) zkoušky pro práci na pobarvené stopě. Při výběru rodičů nezapomínáme ani na exteriérovou stránku. Je třeba ale zvážit, na co budeme psíka potřebovat, zda jej sami chceme uchovnit, nebo používat pouze pracovně. Pro pracovního psa nám postačí, když budou mít rodiče hodnocení VD. Pokud sami chceme, aby náš psík byl chovný, je třeba si uvědomit, že nejen pracovní, ale i exteriérové vlastnosti se dědí. Proto se podíváme na rodiče s hodnocením V, případně na získané tituly – CAJC, CAC, Res. CAC, CACIB, Šampion ČR apod. Důležitou otázkou je, kde všechny údaje najdeme. Kluby chovatelů samy vydávají seznamy chovných psů, mají svoje internetové databáze, případně můžeme sami oslovit poradce

chovu, který nám správné rodiče (obvykle fenu) vybere a zároveň má také přehled o plánovaných vrzích štěnat.

Nyní už víme, na co psíka chceme používat i od jakých konkrétních rodičů chceme štěně. Nezbyvá tedy než oslovit majitele námi vybraných rodičů, zpravidla feny, případně se podívat na inzeráty či oslovit poradce chovu, jak již bylo zmíněno. Důležité kontakty nalezneme vždy na webových stránkách klubu chovatelů.

Je dobré mít štěně zamluvené s předstihem, tedy i dříve než se narodí. Chovatel tak s námi může počítat a můžeme si štěně, které bude později naše, vybrat mezi prvními.

Důležitá je i doba, kdy si štěně chceme vzít. Nemyslím tím roční období, to zvážíme podle vlastních potřeb, ale skutečný věk štěněte. Literatura uvádí jako nejvhodnější dobu odběru mezi 6.–8. týdnem věku. Bohužel se najdou i chovatelé schopní dát majiteli štěně mladší 6 týdnů, což je naprosto nepřípustné. Ani v 6. týdnu života zpravidla štěně ještě není připraveno opustit matku. Nový majitel je pak jen nešťastný. Štěně je stále na matce závislé, a je tak problém, aby se socializovalo v nové rodině. I pes je tvor, který má svou psychiku, a toto vše ji ovlivňuje a nám se to může zpětně vrátit i v pozdějším věku. Proto doporučuji štěně od matky odebírat nejlépe v 8 týdnech. V této době často sama matka štěně tzv. odstaví. Štěně je v této době odčervené a má za sebou dvě očkování. Je dobré si to zkontrolovat v očkovacím průkazu, který od chovatele majitel dostane. Výdělečný chovatel často nechce platit druhé očkování, a tak dává štěňata k odběru majitelům dříve.

Jak vybrat vhodné štěně ze smečky několika štěňátek? Opět záleží na našich potřebách. Chceme raději živé štěně, které budeme muset usměrňovat, nebo méně živé, které budeme muset povzbuzovat? Z vlastní zkušenosti mohu říct, že lepší je pes, kterého budu usměrňovat a vychováám z něj nebojácného lovce, než pes, kterého budu muset vždy povzbuzovat či skoro nutit do práce. Nejživější štěně je obvykle první z vrhu, což často chovatel ví a i budoucí majitel je schopen to poznat, zatímco nejméně odvážné štěně bývá to, co se narodilo jako poslední. Dále se také díváme na kvalitu srsti, mechaniku pohybu a na zuby. Jedná se o štěně, takže všechny tyto aspekty se mohou ještě měnit. Postoj končetin ale obvykle štěněti zůstává, stejně jako barva oka (preferujeme tmavou). Zuby jsou ještě v mléčném chrupu a budou se dále vyvíjet, přesto si ale dáme pozor na předkus, nebo podkus. U psů je dobré ještě před odběrem

zkontrolovat sestouplá varlata. V době odběru tj. v 8. týdnu, by měla být sestouplá, případně lehce nahmatatelná, pokud ne, už se jedná o genetický problém.

Dbáme tedy na to, abychom si domů vezli štěně zdravé, plné života, odčervené, očkované a tetované, případně čipované. K odběru štěněte je dobré s sebou vzít dečku, na které bude štěně ležet, a nechat na ní chvíli ležet fenu. Štěně tak bude mít i v novém domově pocit, že s ním máma je, a lépe si zvykne. Často pro nás něco podobného má připraveno i sám chovatel, stejně jako část granulí, které štěně doted' jedlo. Na nás je, jestli si koupíme ty samé, nebo jiné, stejně ale dávku od chovatele využijeme, aby si pes na nové granule lépe zvykl (ze začátku mícháme granule nové s granulemi od chovatele).

Další věcí, kterou od chovatele musíme dostat, je očkovací průkaz, kde jsou zaznamenána všechna očkování a odčervení, které již štěně absolvovalo. Současně také dostaneme průkaz původu, kde zkontrolujeme podpis chovatele na titulní straně a doplníme sebe jako majitele. Průkaz původu je vlastně jakýsi rodný list psa, kde jsou zaznamenáni jeho předkové, a dále se tam zaznamenávají absolvované zkoušky, výstavy, důležité veterinární zákroky a na závěr i chovnost a případné dosažené tituly. Často opomíjenou, ale přesto velice důležitou částí, je kupní smlouva. Kupní smlouva je dokladem o koupi psa. V případě, že později zjistíme vadu, na kterou nás chovatel neupozornil, můžeme po něm žádat náhradu (zpravidla finanční). Příkladem mohou být již řečená nesestouplá varlata, psa tato vada vyřazuje z chovu, ale my přesto platili hodnotu psa zdravého, do chovu vhodného. Vzor kupní smlouvy přikládám v příloze č. 2.

Nyní jsme si domů dovezli psa podle našich představ. Jen na nás je, zda z něj vyrostе pes, přítel člověka a oddaný lovec. Čeká nás spousta společné práce, radostí, ale i starostí, a hlavně výchova a výcvik. Nejprve zvykáme pejska na nový domov, základní hygienické návyky, na jeho jméno, obojek a následně i vodítko. Pokud zvládneme chůzi na vodítku, bereme psíka často mezi větší počty lidí i psů (např. na svod mladých psů), kde se nejlépe socializuje a zvykne si pracovat i v takovéto skupině a my pak nebudeme mít na zkouškách problém s tím, že by pes odmítal pracovat, protože by byl zaujatý jinými psy. Dále pokračujeme odborným výcvikem podle námi zvolené upotřebitelnosti. Návod, jak postupovat, najdeme v odborné literatuře.

7 ZÁVĚR

Téma této práce jsem si vybrala hlavně proto, abych zdůraznila loveckou kynologii jako nutnou a velkou složku naší české myslivosti. Protože lovecká kynologie, to není jen hezký koníček nebo způsob, jak někteří myslivci tráví volný čas, je to především obrovské životní poslání spojené s nepřekonatelnou láskou ke čtyřnohým pracovním kamarádům. Pes je tvor, který nás nikdy nezklame, vždy nám pomůže a bude nás mít vždy a oddaně rád. Mnohdy kvůli lovu nasadí i svůj život, při práci pod zemí nebo při ostrém setkání s černou zvěří.

Hlavním cílem tedy bylo ukázat na nutnost používání loveckých psů a na to, že jezevčík, ač malý pes, je rovnocenný větším plemenům, jako jsou ohaři. Zvládne to, co ohař neumí, a sice pracovat pod zemí. A tam, kde jezevčíkovi dojdou síly, například při vysoké sněhové pokrývce, převezme jeho práci honič. Není snad cílem mít jednoho psa upotřebitelného na vše. Je to přeci pes, živý tvor, ne stroj.

V práci bylo poukázáno na všechny vlastnosti a pracovní schopnosti, které jezevčík má, a následně byly srovnány s ostatními loveckými psy. Z výsledků je tedy možno říci, že jezevčík je všestranně použitelný univerzální pes. Jeho upotřebitelnost je jak pro práci pod zemí, jako norník, tak i pro práci na povrchu, při dosledech spárkaté zvěře. Stejně tak i na naháňkách můžeme skvěle využít jezevčíkovu hlasitost a přiměřenou ostrost. Dobrý vůdce dokáže dokonce podle tónu hlasu jezevčíka poznat, jakou zvěř následuje. Samozřejmě má i jezevčík svá omezení. Příčinou je především jeho stavba těla a z toho plynoucí nízká výška a problémy s páteří. I přes jeho omezení v podobě výšky a možného onemocnění kloubů a páteře si myslivci cení jeho pracovních dovedností, a tak spolu s teriéry tvoří nejvíce zastoupenou, a tudíž nejvíce oblíbenou skupinu loveckých psů, zvanou norníci.

8 SUMMARY

The theme of this thesis I chose mainly to emphasize the hunting dog handling, as necessary and large component of our Czech hunting. Hunting dog breeding is not just a nice hobby or way how some hunters spend their free time, it's primarily a huge mission in life combined with unsurpassed love to four-legged friends. A dog is a creature that never disappoints us, help us always and will always have our love and devotion. Often risk their life during hunting, especially when they have to work underground or when they meet with wild boar.

The main aim then was to show the necessity of the use of hunting dogs, and that the dachshund, although it is a small dog, is equivalent to larger breeds like hounds. The dachshund is able to do things, which hound isn't, like working underground. And when the conditions don't allow the dachshund to continue (e.g. in a high snow cover), hound can take the lead. The aim is not to have an omnipotent dog. It's not a machine, it's a living being.

In this work it was pointed out which features and working capabilities the dachshund has, and they were compared with other hunting dogs. Based on the results we can say that the dachshund is a versatile universal dog. We can use him as an earth dog to work underground, but he can help us with tracing hoofed animals on the surface also. We can utilise well dachshund's volume and adequate fierce. A good dog leader can even recognise by voice of dachshund what he follows. Of course there are some limitations of the dachshund breed, especially based on his physique, and the related low height and spine problems. Despite these limitations hunters appreciate his work skills, and dachshund is together with terrier breed the most represented (and therefore the most popular) group of hunting dogs, called „earth dogs“.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje

BEJČEK, František. Penzum znalostí z myslivosti: pro studující, kteří se připravují ke všem druhům mysliveckých zkoušek, pro soudobé myslivce i lovce, pro sokolníky, kynology, střelce, přátele myslivosti, pro milovníky přírody, ochránce zvířat a životního prostředí. 10. vyd. Praha: Druckvo, 2009. ISBN 978-80-904056-9-1.

BARANYIOVA, E., A. HOLUB a M. TYRLÍK. Behavioural traits of four dog breeds in Czech households. Acta veterinaria Brno. 2007, DEC

ČMMJ. Pes a lov. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Jiří Flégl - Vega, 2008, 231 s. ISBN 80-86933-06-7.

DRMOTA, Josef. Lov zvěře v našich honitbách. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3644-0.

FAIRAISLOVÁ, Lenka. Jezevčík. Vyd. 2., upr. Praha: Cesty, 1997, 103 s. ISBN 80-718-1154-8.

HROMAS. CSC., Prof. Ing. Josef. Myslivost. Písek: Matice lesnická, 2008, 847 s. ISBN 978-80-86271-00-2.

KREWER, Bernd, Gerd BOTTLER a Ing. Milan PEŇÁZ, DRSC. Lovíme se psy: možnosti použití, požadavky, plemena, výcvik. 1. vyd. Ilustrace Oldřich Tripes. Praha: Grada, 2006, 128 s. Myslivost v praxi. ISBN 80-247-1498-1.

MIKULA, Alois, Ctirad RAKUŠAN. Práce psa při lovu. 1. vyd. Ilustrace Oldřich Tripes. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1955, 126 s. ISBN 11896/55/SV3.

NOVOTNÝ, Jaroslav B. Jezevčík. Lovecký pes: příloha časopisu myslivost. 2007, č. 6.

PICKA, Jan. Výživa loveckých psů: Zdravé klouby. Lovecký pes: příloha časopisu myslivost. 2008, č. 5.

PŘIBÁŇOVÁ ING., Michaela. Dědičná lomivost kostí: Glasknochenkrankheit - Brittle Bone Disease - Osteogenesis Imperfecta (OI). Jezevčík. 2011, č. 2, s. 64-65.

PŘIBÁŇOVÁ, Michaela Ing. Jezevčíci na zkouškách v roce 2011. Jezevčík. 2012, č. 2, s. 27.

PŘIBÁŇOVÁ, Michaela Ing. Vyhodnocení výkonu za rok 2010. Jezevčík. 2011, č. 2, s. 21.

PŘIBÁŇOVÁ, Michaela Ing. Vyhodnocení výkonu za rok 2009. Jezevčík. 2010, č. 2, s. 28.

PŘIBÁŇOVÁ, M., HORÁK, P., SCHROFFELOVA, D., URBAN, T., BECHYŇOVÁ, R., MUSILOVÁ, L., Analysis of genetic variability in the Czech Dachshund population using microsatellite markers. Journal of Animal Breeding and Genetics. 2009. sv. 126, č. 4, s. 311-318. ISSN 0931-2668

SCILLITANI, Laura, Andrea MONACO a Silvano TOSO. Do intensive drive hunts affect wild boar (*Sus scrofa*) spatial behaviour in Italy? Some evidences and management implications. European Journal of Wildlife Research. 2010, JUN.

ŠEPLAVÝ, Petr. Myslivecký zápisník 2014. Dobřichovice: Rembrant s.r.o., 2013. ISBN 978-80-87346-06-8.

ŠVEC MVDR., Jaroslav, Petr HRABÁK JUDR. a Olga HRABÁKOVÁ. Malí lovečtí psi: chov a výcvik. první. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1988. ISBN 07-087-88.

VOCHOZKA, Václav. Jezevčíci v myslivecké praxi: výchova, příprava, vedení. Vyd. 2., upr. Ilustrace Oldřich Tripes. České Budějovice: Dona, 2000, 196 s., [8] s. barev. obr. příl. Chováme psy. ISBN 80-86136-77-9.

Internetové zdroje

Klub chovatelů jezevčků České Republiky. Klub chovatelů jezevčků [online]. 2009 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: www.kchj.cz

PŘIBÁŇOVÁ ING., Michaela. Jezevčík. In: Klub chovatelů jezevčků [online]. 2005 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: http://kchj.cz/files/_o_jezevcikovi.htm

PŘIBÁŇOVÁ, ING. Michaela. Grandamity. Rajče.net [online]. 2005-2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://grandamity.rajce.idnes.cz/>

Standard plemene. In: FCI. 2001.

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem: informace o lesích. UHÚL [online]. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: www.uhul.cz

Vyhláška 244/2002 Sb. In: Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb. 2002.

10 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tabulky

Tab. 1 Úspěšnost na zkouškách z výkonu (vlastní tvorba)	s. 24
Tab. 2 Hodnocení hlasitosti na ZV (vlastní tvorba)	s. 24
Tab. 3 Hodnocení disciplíny práce na pobarvené stopě min. 12 hodin staré na BZ (vlastní tvorba)	s. 25
Tab. 4 Soudcovská tabulka ZN (ČMMJ, 2008)	s. 34
Tab. 5 Soudcovská tabulka ZV (ČMMJ, 2008)	s. 34
Tab. 6 Výsledky zkoušek z norování (ZN) (vlastní tvorba)	s. 38
Tab. 7 Vysvětlivky ke zkratkám (vlastní tvorba)	s. 39
Tab. 8 Rozdíl výsledků zkoušek jednotlivých plemen v porovnání s ostatními plemeny norníků u ZN (vlastní tvorba)	s. 40
Tab. 9 Výsledky zkoušek vloh (ZV) (vlastní tvorba)	s. 41
Tab. 10 Rozdíl výsledků zkoušek jednotlivých plemen v porovnání s ostatními u ZV (vlastní tvorba)	s. 43
Tab. 11 Respondenti (vlastní tvorba)	s. 44
Tab. 12 Respondenti (vlastní tvorba)	s. 46

Obrázky

Obr. 1 RTG snímek dědičné lomivosti kostí (Přibáňová, 2011)	s. 20
Obr. 2 Konstrukce umělé nory (Drmot, 2011)	s. 28
Obr. 3 Evidence psů pro myslivecké hospodáře (Šeplavý, 2013)	s. 31
Obr. 4 Evidence chovu pro majitele psů (Šeplavý, 2013)	s. 32

Obr. 5 Evidence dosledů nebo norování pro vůdce psů (Šeplavý, 2013)	s. 32
Obr. 6 Průměrné počty bodů ZN, OMS Žďár n. S. (vlastní tvorba)	s. 38
Obr. 7 Průměrné počty bodů ZV, OMS Žďár n. S. (vlastní tvorba)	s. 41
Obr. 8 Zastoupení plemen loveckých psů (vlastní tvorba)	s. 45
Obr. 9 Absolvované zkoušky lovecké upotřebitelnosti (vlastní tvorba)	s. 48
Obr. 10 Výskyt onemocnění kloubů a páteře u jezevčků (vlastní tvorba)	s. 49
Obr. 11 Počet lovecky upotřebitelných psů v roce 2012 (vlastní tvorba)	s. 50
Obr. 12 Zastoupení skupin loveckých psů podle dat dotazníků (vlastní tvorba)	s. 51
Obr. 13 Zastoupení skupin loveckých psů v roce 2012 podle myslivecké statistiky (vlastní tvorba)	s. 51
Obr. 14 Celkem lovecky upotřebitelných psů (vlastní tvorba)	s. 52

11 PŘÍLOHY

Příloha č.1 Standard plemene

Podle FCI je standard plemene popisován takto: „ZEMĚ PŮVODU: Německo

DATUM ZVEŘEJNĚNÍ PLATNÉHO ORIGINÁLU STANDARDU: 13. 3. 2001

POUŽITÍ: Lovecký pes – práce na povrchu a pod zemí

KLASIFIKACE FCI: Skupina 4 Jezevčíci, S pracovní zkouškou

Celkový vzhled: Nízká, krátkonohá, protáhlá, ale kompaktní stavba těla, silně osvalená, se směle vyzývavým držením hlavy a pozorným výrazem obličeje. Celkový výraz je typický pro příslušné pohlaví. Přestože má v poměru ke dlouhému tělu krátké končetiny, je velmi pohyblivý a hbitý. Důležité proporce: S odstupem od země odpovídajícím zhruba jedné třetině výšky v kohoutku má být délka trupu v harmonickém poměru ke kohoutkové výšce - zhruba 1 ku 1,7 až 1,8.

Chování/charakter (povaha): Přátelské povahy, ani bázlivý, ani agresivní, s vyrovnaným temperamentem. Náruživý, vytrvalý a hbitý lovecký pes s jemným nosem.

Hlava: Protáhlá, při pohledu shora a ze strany stejnoměrně se zužující až k nosní houbě, avšak ne špičatá. Výrazně utvářené nadočnicové oblouky. Čenich a nosní chrupavky dlouhé a štíhlé.

Mozkovna: Lebka: Spíše plochá, pozvolna přecházející v lehce klenutý hřbet nosu.

Stop: Jen naznačený.

Obličejová část: Nosní houba: Dobře vyvinutá.

Morda: Dlouhá, dostatečně široká a silná. Mordu může pes doširoka otevřít, dosahuje až do úrovně očí.

Čelisti/zuby: Silně vyvinutá horní a dolní čelist. Nůžkový skus, pravidelný a těsně uzavřený. V ideálním případě plnochrupý se 42 zuby podle zubního vzorce, se silnými, přesně do sebe zapadajícími špičkami.

Pysky: Pevně přilehlé, dobře kryjící dolní čelist.

Oči: Středně velké, oválné, dobře široce posazené, s jasným, energickým a přece přátelským výrazem, nikoli pichlavé. Barva zářivě tmavě červenohnědá až černohnědá u všech barev psů. Skelné, rybí nebo perleťové oči u skvrnitých psů nejsou žádoucí, avšak mají se tolerovat.

Slechy: Vysoko, ne příliš vpředu nasazené, dostatečně, avšak ne přehnaně dlouhé, zaoblené, pohyblivé, předním okrajem přiléhající těsně k líci.

Krk: Dostatečně dlouhý, svalnatý; pevně přilehlá kůže na hrdle; lehce klenutá šije, krk volně a vysoko nesený.

Trup: Horní linie z profilu: Harmonicky probíhající od šije až k lehce spadající zádi.

Kohoutek: Výrazný.

Hřbet: Za vysokým a dlouhým kohoutkem v průběhu následujících hrudních obratlů probíhající rovně nebo lehce skloněný dozadu. Pevný a dobře osvalený.

Bedra: Silně osvalená, dostatečně dlouhá.

Zád: Široká a dostatečně dlouhá, lehce spádítá.

Hrud: Prsní kost dobře utvářená a tak silně vystupující, že se na obou stranách tvoří lehké dolíky. Hrudní koš je při pohledu zepředu oválný, při pohledu shora a ze strany prostorný, umožňující plný vývoj srdce a plic; žebra dosahují daleko dozadu. Při správné délce a úhlení lopatky a pažní kosti zakrývá přední běh při pohledu ze strany nejnižší bod linie hrudníku.

Spodní linie a břicho: Lehce vtažená.

Prut: Ne příliš vysoko nasazen, nesený v prodloužení hřbetní linie. V poslední třetině prutu je přípustné nepatrné zakřivení.

Končetiny:

Hrudní končetina: Obecně: Silně osvalená, dobře zaúhlená; při pohledu zepředu suché, rovně postavené přední běhy o dobré síle kostí s tlapami směřujícími přímo vpřed.

Lopatky: Plasticky osvalené. Dlouhé a šikmo uložené lopatky, těsně přiléhající k hrudnímu koši.

Rameno: Stejně délky jako lopatka, postaveno k ní téměř v pravém úhlu, se silnou kostí a dobře osvalené, přiléhající k žebřím, ale volně pohyblivé.

Loket: Ani vbočený, ani vybočený.

Předloktí: Krátké, avšak tak dlouhé, že odstup od země činí asi jednu třetinu kohoutkové výšky. Pokud možno rovné.

Zápěstí: Zápěstní klouby jsou vůči sobě postavené poněkud blíže u sebe, než klouby ramenní.

Zápřstí: Zápřstí nemá při pohledu ze strany ani stát strmě, ani nápadně směřovat dopředu.

Přední tlapy: Prsty těsně přiléhající, dobře klenuté, se silnými, odolnými a pružnými polštářky a krátkými a silnými drápy. Pátý prst nemá žádnou funkci, avšak nesmí být odstraněn.

Pánevní končetina: Obecně: Silně osvalená, v dobrém poměru k hrudní končetině. Kolenní a hlezenní klouby silně zaúhleny. Zadní běhy rovnoběžné, ani úzce, ani široce od sebe postavené.

Stehno: Silně osvalené a má být dobré délky.

Koleno: Široké a silné s výrazným zaúhlením.

Holeň: Krátká, stojící přibližně v pravém úhlu ke stehnu, dobře osvalená.

Hlezno: Silně šlachovité a suché.

Nárt: Poměrně dlouhý, vůči bérce pohyblivý, lehce dopředu zahnutý.

Zadní tlapy: Čtyři těsně přiléhající prsty, dobře klenuté. Plně spočívající na silných polštářcích.

Mechanika pohybu: Pohyb má být prostorný, plynulý a s kmihem; hrudní končetiny za pohybu dosahují daleko dopředu a pohybují se nízko u země; se silným posunem a s lehce pružícím přenosem na hřbetní linii. Prut má být přitom nesen v harmonickém prodloužení hřbetní linie, lehce spádité. V akci vykračují přední i zadní končetiny souběžně.

Kůže: Pevně přiléhající.

Osrstění:

KRÁTKOSRSTÝ: Srst: Krátká, hustá, lesklá, hladce přiléhající, pevná a tvrdá, bez neosrstěných míst.

Prut: Jemně, plně, ale ne příliš bohatě osrstěný. Poněkud delší pesíky na spodní straně prutu se nepovažují za vadu.

Barva: a) Jednobarevní: Červená, červenožlutá, žlutá, všechny odstíny s černou příměsí nebo bez ní. Přednost je třeba dát čisté barvě a červenou je třeba posuzovat jako hodnotnější než červenožlutou nebo žlutou. Patří sem i psi se silnou příměsí černé. Bílá není žádoucí, ale v ojedinělých malých skvrnách není vylučující vadou. Nos a drápy černé, červenohnědá je také přípustná, ale není žádoucí.

b) Dvoubarevní: Sytá černá nebo hnědá, obě s rezavohnědými nebo žlutými odznaky (pálením) nad očima, po stranách mordy a dolního pysku, na vnitřním okraji slechů, na prsou, na vnitřních a zadních stranách běhů, na tlapách, kolem řitního otvoru a odtud asi do třetiny až poloviny spodní strany ocasu. Nos a drápy u černých psů černé, u hnědých psů hnědé. Bílá není žádoucí, ale v ojedinělých malých skvrnách není vylučující vadou. Příliš silně rozšířené pálení je nežádoucí.

c) Skvrnití (tygrovaní, žíhaní): Základní barvou je vždy tmavá barva (černá, červená nebo šedá). Žádoucí jsou nepravidelné šedé ale také béžové skvrny (nežádoucí jsou velké plotny). Nemá převažovat ani tmavá ani světlá barva. Barva žíhaného jezevčíka je

červená nebo žlutá s tmavším žiháním. Nos a drápy jako u jednobarevných a dvoubarevných.

DRSNOSRSTÝ Srst: S výjimkou mordy, obočí a slechů na celém těle podsadou prostoupený, dokonale stejnoměrně přiléhavý, hustý drátovitý krycí vlas. Na mordě je zřetelně utvářený vous. Obočí je husté. Na sleších je osrstění kratší než na těle, téměř hladké. Prut dobře a rovnoměrně, těsně přiléhavě osrstěný.

Barva: Převážně barva světlého až tmavého divočáka, případně barva suchého listí. Dále platí barvy jako u krátkosrstého, popsané pod body a) až c).

DLOUHOSRSTÝ Srst: Rovná, lesklá srst s podsadou, přiléhá k trupu, prodlužuje se pod krkem a na spodní straně těla, přesahuje slechy, na zadní straně běhů je zřetelně delší osrstění (praporce), své největší délky dosahuje na spodní straně prutu a tvoří tam úplnou vlajku.

Barva: Jako u krátkosrstého, popsaná pod body a) až c)

Velikost a hmotnost: Jezevčík: Obvod hrudníku přes 35 cm. Horní hranice hmotnosti asi 9.0 kg. Jezevčík trpasličí: Obvod hrudníku přes 30 až do 35 cm, ve stáří minimálně 15 měsíců. Jezevčík králičí: Obvod hrudníku až do 30 cm, ve stáří minimálně 15 měsíců.

Vady: Každou odchylku od výše uvedených bodů je nutno považovat za vadu, jejíž hodnocení by mělo být v přesném poměru ke stupni odchylky.

Při hodnocení se na zuby M3 (3. stoličky) nebere zřetel. Chybění dvou P1 (1. třehový zub) se neposuzuje jako vada.

Jako vada se posuzuje chybění jednoho P2 (2. třehový zub), pokud kromě M3 nechybí žádné další zuby, stejně tak odchylka od korektně uzavřeného nůžkového skusu, jako je například klešťový skus.

Těžké vady: * Slabá, vysokonohá nebo při zemi se ploužící postava. Jiné vady chrupu, než které jsou popsány mezi vadami popř. vylučujícími vadami. Skelné oči u jiných než skvrnitých psů. Zašpičatělé, silně svaštělé slechy. Tělo zavěšené v ramenou. Pronesený hřbet, kapří hřbet. Slabá bedra. Silně přestavěný pes (Zád' stojí výše než kohoutek). Příliš slabý hrudník. Slabiny vtažené jako u chrta. Špatně zaúhlená hrudní a pánevní končetina. Slabá, málo osvalená pánevní končetina. Kravský postoj, sudovitý postoj. Dovnitř, nebo příliš ven vytočené tlapy. Natažené prsty. Těžkopádná, neohrabaná, kolébavá chůze.

Osrstění: Jezevčík krátkosrstý: Příliš jemná, řídká srst. Neosrstěná místa na sleších (kožené uši), jiná neosrstěná místa. Příliš hrubá, dlouhá srst. Kartáčovitý ocas. Částečně nebo v celé délce neosrstěný prut.

Jezevčík drsnosrstý: - Měkká srst, ať krátká či dlouhá. Dlouhá, ve všech směrech od těla odstávající srst. Kudrnatá nebo vlnitá srst. Měkká srst na hlavě. Vlajka na prutu. Chybějící vous. Chybějící podsada. Krátkosrstost.

Jezevčík dlouhosrstý: Po celém těle stejnoměrně dlouhé osrstění. Vlnitá nebo rozježená srst. Chybějící vlajka na prutu. Chybějící převislá srst na sleších. Krátkosrstost. Silně pěšinkou rozdělená srst na hřbetě. Příliš dlouhé osrstění mezi prsty.

Vylučující vady: Velmi bázlivá nebo agresivní povaha. Předkus, podkus, zkřížený skus. Chybné postavení špičáků dolní čelisti. Chybění jednoho nebo více špičáků nebo jednoho nebo více řezáků Chybění jiného premoláru nebo moláru. Výjimky: Mezi vadami vyjmenované 2× P1, případně 1× P2 bez ohledu na M3. Odsazený hrudník. Veškeré vady prutu. Velmi volné lopatky. Překlubování v zápěstním kloubu. Černá barva bez pálení; bílá barva s pálením nebo bez pálení. Jiné zbarvení než vyjmenované mezi barvami.

Pozn.: Psi musí mít dvě očividně normálně vyvinutá varlata, která se nacházejí plně v šourku.“ (Standard plemene FCI)

Příloha č.2 Kupní smlouva

KUPNÍ SMLOUVA NA ŠTĚŇĚ

Smluvní strany

Prodávající: (dále jen chovatel)

Dufková Soňa, Štěpánov nad Svratkou 229, Štěpánov nad Svratkou 592 63

T: 737 419 967, e-mail: dufkova.sona@email.cz

Kupující: (dále jen majitel) .....

T. .... e-mail: .....

Předmět smlouvy

Prodávající touto smlouvou prodává a kupující smlouvou kupuje toto štěně:

Jezevčík standard drsnosrstý ..... od Rytíře Štěpána

Datum vrhu: 10.7.2011

Barva srsti: divočáka

Tetovací číslo: .....

Otec: Ben Monymir

Matka: Jaunty Raptor

ČLP/J 71848/07

ČLP/J 76310/10

Cena: .....

Cena štěněte byla stanovena s ohledem na skutečnosti uvedené v této smlouvě.

Průkaz původu je zahrnut v této ceně.

Způsob zaplacení při převzetí štěněte v hotovosti, což chovatel tímto výslovně potvrzuje.

Štěně má v den převzetí tyto vady: .....

Zdravotní stav v době převzetí: .....

Závěrečná ustanovení: Chovatel zároveň tímto štěně předává a kupující je přijímá. Kupující se zavazuje informovat chovatele v případě prodeje štěněte dalšímu majiteli a chovatel si vyhrazuje předkupní právo. Chovatel si vyhrazuje právo odebrat psa majiteli v případě, že zjistí, že je pes jakkoliv zanedbáván a majiteli tak vrátí peníze.

Ve Štěpánově n.S. dne .....

Chovatel: .....

Kupující: .....

Příloha č. 3 Fotografie jezevčíka standard drsnosrstého

(www.grandamity.rajce.idnes.cz)

Příloha č. 4 fotografie jezevčíka standard dlouhosrstého

(www.grandamity.rajce.idnes.cz)

Příloha č. 5 Fotografie jezevčíka standard hladkosrstého

(www.grandamity.rajce.idnes.cz)